

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 2. sz. s. alatti ház emeletében.

Kiadó hivatal:

Középütele, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábas garmond sorát 1-szor 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bályegdíj.
Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglérnél (Wollzeile 9. sz.).

Nyilvántartási cikkeik sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m.

kedden, csütörtökön és szombaton délel.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Az új porrendtartás.

III.

Az igazságügyminiszteri törvényjavaslat általában örömdetesen korszerű intenciói közt, nevezetesen törekvést láthatni a porlekedés gyorsítására. Erre irányul a bírói hatáskör szabatosabb körvonalozása, erre a szóbeli porlekedés hatáskörének szélesítése, s minél inkább a közvetlenségre törekvés, erre azon igen üdvös intézmény, mely a porfelszerelést a bíróság teendői közül kivieszi, s talán azon előttünk s östörvényeink előtt idegen, s inkább az osztrák porlekedésnél megismert rendszernek is, hogy a bíró egyszersmind eléadó legyen, főcéljával a por gyorsítása szolgál.

A szóbeli porlekedést illetőleg részemről sajnálatosnak tartom, hogy a publicus tisztviselőknél a magyarországiakéhoz hasonló illetősége egyuttal miért nem terjesztett ki Erdélyre is.

Azért, hogy Erdély, fájdalom! még idegen anyagi törvények alatt áll, akkor, midőn a most hozandó alaki törvénykezés az egész királyságot illeti, amaz idegen anyagi törvények nem szolgálhatnak akadályul emennek egyforma átvitelére. Az Erdélyben divo processuale rossz, annak el kell törölni s ezen most projectált újjal helyettesíteni; miért kell tehát bármely oly formát fenntartani még, a mely ezen új rendszer alapos alkalmazását csak zavarná.

Nekünk is megvannak alispánjaink, illetőleg királybíráink; megvannak szolgabíráink, illetőleg dülloink; miért nem lehet tehát ugyanazon törvényszékeket felállítani itt, mint Magyarországon; miért kell nálunk a Bach által behozott járásbíróknak helyettesíteni a szolgabírói s alispáni forum hatáskörét?

Nem kívánom tagadni azt, hogy előbbi intézményeink előtt a szolgabírói s alispáni székek, mint általában a szóbeli porlekedés, ismeretlen, azon kivétellel, hogy a szolgabírók s düllok 6, főbírók s alkirálybírók 12, s főispánok, főkirálybírók 24, néhol 50 frtig rugó tisztja s jelesen adóssági kereseteket, valamint ily összegeket involvo factis pereket, rövid közigazgatási uton a felek szóbeli kihallgatásával válaszok, határozatok és commissiók által látták el, a felhívások s recursusok joga e téren is érvényes lévén fel a guberniumig.

Az emezeknél nagyobb összegre rugó perek a megyei törvényszékeken u. m. 100 frtig az al-, illetőleg fúszékeken, azon felül a derékszékeken, királyi táblán, kormány-széknél sat. kezdődtek.

Krausz, osztrák miniszter, hozta legelőbb be hozzánk a járásbírókat, eltörölve a közigazgatási tisztviselők addig e téren gyakorlott hatáskörét, el az al- és fúszékeket.

B. Kemény Ferencz korlátnoksága alatt régi alkotmányos közegeink restituáltatván, minthogy az osztrák anyagi törvényeket (addig, míg az országbírói értekezlet módjára itt is a kormány-szék egy hasonló munkát kidolgozhatott volna) egy időre fenntartani szándékoztak, úgy intézkedett, hogy a járásbírókat teendőit a hatáskörüknek megfelelő fúszék, illetőleg al-szék vegyezze, s ezáltal a gyűlölt osztrák forma kiküszöböltetett a nélkül, hogy az eltörölt közeg helyett más törvényes közeg hiányzott volna. Hasonlót vártunk most is a miniszterium szabad kezétől alkotmányos érzelmeink kielégítésére; a helyett azonban a Schmerling-féle szerkezetű törvényszékek hagyattak fenn, melyeknek kebeléből egyes bírók, mint járásbírók kiküldetnek. Pedig éppen semmi lényeges különbség nem történt volna, ha alkotmányos szerkezetünk rehabilitációjá, s alkotmányos érzelmeink megnyugtatósa végett, ugyanazon egyének, kik most, mint egyes bírók kiküldetnek, al-szék vagy fúszék bíráinak, a megyei rendes társas törvényszék pedig derékszéknek neveztetik vala. Akkor nem omlának hírlapjainkhoz a panaszok, recriminációk s vádak, hogy a Deák-párt a Bach-Schmerling rendszert élethálára fenn akarja Erdélyben tartani.

Már akkor, mikor a megyék restaurációjáról volt szó, az erdélyi képviselők határozottan óvakodtak az ellen, hogy Erdélyben a status quo fenntartassék, s épp ezért hatottak arra, hogy az országgyűlés a mi-

niszteriumnak szabad kezét engedjen a törvénykezés körül, mert a miniszteriumtól az 1861-éhez hasonló irányú intézkedéseket vártak ugy a közigazgatás, mint az igazságszolgáltatás terén.

Kérdésnek kívül, hogy most, midőn ezen legújabb miniszteri javaslat szövegre kerül, az országgyűlés éppen úgy fog óvakodni, mint akkor a Bach-Schmerling formáinak tovább fenntartására adni jóváhagyását.

Lehetlennek tartom tehát, hogy az első fejezet 4-dik pontját ezen munkálattól az országgyűlés elfogadjá, és nincs is miért elfogadjá, mert ha a lényeg status quoját fenn akarják is egy időre tartani, a forma visszaalakítása akadályul nem szolgál; mert semmi veszedelmes nincs abban, hogy a kiküldött egyes bírókat vice-székbíráknak nevezék, a kik azon hatáskört töltik be, mit a Bach-Krausz rendszer alatt a járásbírók, a magyarországi rendszer szerint pedig a szolgabírói és alispáni székek. Hogy pedig ezen hatáskör betöltésénél a szóbeliséget alkalmazák, s ne collegialiter, hanem egyenként kiszállva ítéljenek, ez csak egy miniszteri utasítástól függend, mire szabad kéz adatott.

Miután azonban a jobbgysági viszonyok eltöröltek s a régi fúszékek teendőinek nagyobb része átment a derékszékekre, most valóban a megyékben egy törvényszéknél többre nem lévén szükség, azon esetre, ha apróbb pereket a szolgabírók s alispánok nálunk is ellátnának, nem találók semmiakadályt, vagy célellességet abban, ha a szóbeli porlekedés formailag is a közös királyság nagyobb részének rendszere szerint alkalmaztatik az erdélyi részekre is — felállítatván itt is a szolgabírói és alispáni bíróságok.

Nem pusztá alkotmányos puritanismus-ból, de a nép érdekében is szükségesnek látom a rendszer és alak teljes ugyanazonosítását. A szolgabírók külön járásokban működven és lakván, a nép olcsóbban és könnyebben jut hozzájuk, mint a járásbírókhoz, kiknek főtanyájuk a praetoralis hely központja, s fuvarbéréiket s napidíjaikat a porlekedő szegény nép kontójára nagyobb távolásra s így nagyobb összegre is mérlik ki, mint a szolgabírók, kiknek állandó lakásuk s mulatásuk járásukban van.

Az is fontos különbség, hogy mi nem tudjuk, mikor esik a megyei tisztviselők fizetése a megye rovására, s miért kelljen akkor az erdélyi kisebb megyéket arra kényszeríteni, hogy egy-egy járásbíró is fizessenek oly köteleességekért, miket a szolgabíró végrehajthat?

Igaz, hogy az 1848-diki törvényhozás biztosította Erdély mindazon törvényeit s szokásait, a melyek az unioval nem ellenkeznek; de ezen biztosított tárgyak közé a járásbírók éppen nem tartozik, a mely, a mint fennebb eléadtam, nem erdélyi, hanem osztrák intézmény, s a melynek 1848 előtt még csak hírt sem hallottuk soha, sokkal inkább teljesül e törvény azáltal, ha alkotmányos közegeink bíraskodnak a nép ügyében.

Bizonyynal célszerűbb volna azokat, kik most járásbíróképp működnek, az egy időre szükségessé váló felállítandó legelső urbéri törvényszékeket szervezni, az amazokra fordított költség ezen oly szükséges intézmény költségeit fedezné, a szóbeli porlekedést pedig rá kellene bízni a szolgabírói és alispáni székekre. Ezzel a miniszterium s törvényhozás Erdély törvényein nem változtatna, mert nem ő teremtené nálunk az alispánokat s szolgabírókat, megvoltak ők s hatáskörüket megszabni magának a miniszteriumnak is jogában állana. A mellett, hogy ezáltal az állam megtakarítana annyit, miből az alsó urbéri székeket fizethetné, s kimélné a népet a nagy fuvar- és napidíjtól, megnyerné azt is, hogy a közigazgatási tisztviselők tekintélye helyreállna, mert a nép csak akkor fogja elhinni, hogy a szolgabíró csak ugyan szolgabíró, mikor folyamodhatik hozzá apró panaszával s onnan eldöntő ítéletet, határozatot nyerhet.

Kíváncsinosnak látnám tehát, hogy a forumok éppen oly alakban s hatáskörrel állítassanak fel itt is, mint amott, és ez annál szükségesebb volna, mert akkor a szönyegen forgó processualis rendszer rendszabályai minden commentatio nélkül alkalmazhatóak vol-

nának nálunk, míg így még azután kell elhatározni például azt, hogy midőn valami a szolgabíróhoz van utasítva, ezalatt nekünk nem a düllo, szolgabíró, hanem járásbíró, s midőn valami az alispáni székhöz van utasítva, ezalatt nálunk ki tudja kit kell érteni?

A porrendtartás azon igen üdvös intézkedése, hogy a porfelszerelés a bírói teendők közül kivetetik, mulhatlanul vagy régi táblabíráink hatáskörének helyreállítását, vagy a közigazgatás intézményének szabatos behozatalát követeli. Ha elgondoljuk, hogy a táblabírói hitelesség hiányát a szokásba hozott s sokhelyütt (mint legkivált Marosszéken, hol a derékszék maga authenticált) a lehetőleg szigorú autenticitások sem lehettek valóban közhitelűvé, meg kell győződünk, hogy a helyesen beállított s kellő ellenőrködéssel ellátott közjegyzői intézményt nem lehet nélkülözni, s azt hisszük ezen felszerelési kérdéssel kapcsolatban ez észme állandósításának szüksége el nem kerülhetne igazságügyminiszter úr figyelmét. Erről tehát többet nem is szólnok, elég csak arra, mint a bírói teendők ezen lényeges könnyítésének természetes következményére mutatunk.

A porgyorsítás céljára szánt intézkedésnek hiszem, a mint legelőbb említém, azt is, hogy a bíróktól egyszersmind az előadók szerepét is várja az új porrendszert.

A bíró mint előadó Erdélyben csak a Bach-Krausz-rendszer óta működik, a mióta igazságszolgáltatásunk végtelenül aláeslyűdött s a bírók tekintélye a nép közvéleményében tönkre ment. Nem az igazságot várták többé tőlük a porbe sodródtak, a megvesztegethető s felületes külformák után facsaróskodó bírók és ügyvédek martalékainak érzék magokat. Elborzad az ember, midőn azoknak előadásait hallja azon veszedelmes igazságszolgáltatásról, mely itt folyt a Bach-rendszer és provisorium alatt, valóban elborzad az ember azoknak előadásain, a kik ez idők alatt válságosabb perekbe bonyolítottak.

Mennyiben folyt be ebbe a rendszer, mennyiben a geniusunkkal ellenkező anyagi törvények, mennyiben az ügyvédek zsákmányhajhászása és a bírók lelkiismeretlensége, fuserkedése, tudatlansága vagy megvesztegethetősége? nem feladatunk azt elhatározni, hiszem azonban, hogy az elfuserkedésre, felületességre s a formák miatt a lényegét feláldozó gépszerűségre tetemes befolyással éppen azon rendszer volt, hogy a bírók egyszersmind referensek voltak.

Azelőtt megyei törvényszékeink a jegyzők és tiszteletbeli jegyzők, királyi táblánkon az ítélőmesterek és számszeletti táblabírók, a kormány-széknél többnyire a titkoknok referáltak.

Részemről azt, hogy más legyen a referens s más a bíró, nagyon helyes rendszerbálynak tartom, mert inkább hiszem, hogy így a bíró tiszta, jól meghányt és utángondolt ítéletet hozhat, sőt igen szép intézmény volt nálunk, hogy királyi táblánk elejétől fogva a nyilvánosság előnyével bírt, s a királyi táblai iratok, a nemzet jövője, mint élő közvélemény állottak e forumon, s könnyen beláthatni, mily üdvös hatást gyakoroltak a bírók megvesztegethetlenségére, mert a furfangos facsaró bírók élő közvéleményök élénken támadta meg, s így a bíróságot az autodafe féle titkos igazságtalanságoktól erkölcsi befolyásuk visszatartóztatta.

En valóban oly fő és legfőbb törvényszékeket óhajtanék jövőben is, hol a jogvégzett fiatalok gyakorlatra megjelenjenek, s meg nem romlott közvéleményökkel a bíróságokra befolyjanak.

A mi pedig fő, üdvösebbnek tartom azon rendszert, hogy külön referensek s külön bírók legyenek, mert a referens bíró, míg társa referál, tudván, hogy utána ő következik, saját referációjának fontolgatásával lévén elfoglalva a szönyegen forgó előadást szorakoztatottan figyel, esze, figyelme szét van szórva, valami elsietés látszik magán a rendszeren, a mely a higgadt megfontolásra s megvitatásra időt nem enged. És pedig nézetem szerint nincs nagyobb előadó erő abban, ha a bíróság egyik része csak is a referációval, a másik csak is az ítéléssel foglalkozik, mert a csak referens kétannyt referálhat, mint hogyha ítélne kell.

Ha minden törvényszéken első és második osztály, vagy akár rendes és számszeletti bírók alkalmaztatnak, ha a táblán az ítélőmesterek, megyei forumokon a jegyzők vezetik az előadást, s a másodosztályú vagy számszeletti bírók mint referensek működnek, csak is akkor bíraskodván, midőn a hiányzó létszám kiegészítése követeli; úgy vagyunk meggyőződve, hogy igazságszolgáltatásunk sokkal tisztább lesz, a tárgya a forumon sokkal alaposabban meglesz vitatva, s az igazságtalan s hamis ítéletek miatt kevesebb panasza lesz a porlekedő feleknek.

Valóban nemcsak magam vagyok a, ki így gondolkozom, s igen sokan szakembereink között egészen osztják ezen nézetet, s a legtöbbben általában üdvösebbnek s az igazság kitisztázására biztosabbnak tartják azon régi rendszerünket, mely az ítélőbíró referenssé nem tévén, fegyelmét semmi háttérben álló gondolat által a szönyegen forgó ügytől el nem fogta, s alkalmat nyújtott arra, hogy a bíró minden szorakoztató mellék gondolatától menten, higgadtan és nyugodottan figyeljen az elítélendő kérdésre, s így valóban megfontolt és józan ítéletet hozhasson.

A miniszteri törvényjavaslatban fenn lévén tartva a miniszterium azon joga, hogy egyes bírókat a referáció alól feloldozzon, ez észme által talán a fennebbi követelést kívánja a miniszter úr, az előadók nagyszámából önkint folyható gyorsabb porlekedés követelményeivel kiegyenlíteni? Hiszem is, hogy minden forumnál öt-hat bíró, ki az előadás köteleességétől a miniszterium által fölmentetik, jelentékeny befolyást gyakorolhat a szönyegen forgó ügy alapos megválasztására, s azt is felteszem, hogy épp e célból a miniszterium élni fog jogával a végett, hogy szorakoztató s következő kérdésekkel el nem foglalt bírák higgadt ítéleteire minden forumnál számíthasson, s így öt-hat a referáció alul emancipált bíró leendő minden felsőbb forumon; azonban ez a miniszterek tetszésétől függve, nem bír a rendszer biztonságával, s talán jobb volna e részben régi és megpróbált üdvös rendszerünk visszatérni.

Ennyi általános észrevételem a nemskára szönyegre kerülő javaslat felett. A részletekre áttérve lépten-nyomon csak magasztalólag szólhatnék ezen oly rövid idő alatt annyi szabadsággal kidolgozott munkálatnak minden eddig használt porrendtartásaink fölötti jelentékeny előnyeiről, minő például a lezárolás visszaállítása, habár e részben a visszaélések ellen az angol intézményben ismert felelősséget követelném a lezáró követelő részére, minő továbbá a „pörtárnok” észmeje, mely régi dictatúráink helyes oldalait pótolja sat. most azonban még nincs ideje a részletekbe bocsátkozni, a legfőbb óhajtam, melyet úgy hiszem minden alkotmányosan érző erdélyi ember oszt, hogy e processualis rendszer minél előbb, ha lehetne még ma kicserélne a tőlünk mélyen gyűlölt s ekkorig oly általános praejudiciumunkra nyakunkon hagyott osztrák processualis rendszert.

Dózsa D.

A királyhágonnineni érzekohászat ügye.

Abrudbánya, aug. 31. 1867.

Elismert tény, hogy az erdélyi érzekohászatnak napról-napra növekedő hanyatlása, jelesen az olvasztásra szánt bányatermék mennyiségének feltűnő esökkenése, a felső szirtekben már kiaknázott dúsabb tartalmu érzetelek hiányán és a mélységben sulyosabb és költségesebbé vált miveltési mód nehézségein kívül, kiválólag a kedvezőtlen olvasztási árszabályzatnak tulajdonítható, mely legnagyobb részben az olvasztásra szükségelt tüzelő anyagnak magas — az összes olvasztási költségeknek 75% hányadára rugó — volta által szibbasztólag hat az érzettermelés sikeresebb fejlesztésére.

Az érzettermelés hanyatlásának bebizonyítására legyen szabad egyszerűen följegyezmem, hogy miatt az 1828-tól 1853-ig tartó 26 évi cyclusban az egy évi kohóbevitás átlagosan 62,090 mázsára rugott, ugyanaz 1855-ben 34,187 m., 1864-ben már 17,083 mázsára apadt és jelenleg is a 16-18 ezer mázsa közt ingadozik.

Ezen fokozatos stílusdél tényezőit távol sem kell a bányápar és szorgalom fejlődésének kisebb mérvében, vagy az arany és ezüst fémeknek általános korlátozott kizsákmányolásában keresni, mert egy részről a bányápar-feszültség jelesen ezen ércvidéken a legközelebbi multban lehető fogik emelkedni, miről a folyvást adományozott bányahatárok nagy száma hangosan tanúsít, más részről az aranybevételek mutatózó fémtermelés magában a kohóbevételekre nézve meddővé vált korszakban inkább emelkedést, mint stílusdél mutat, s az 1828—1853 közötti 1925 vámfont évi átlagot az 1855—1865 közötti 2076 vámfont átlaghoz viszonyítva 151 vfont évi növekedést tüntet fel; eredete tehát az érctermelés alábbzállásának aligha egyéb, mint magára egyedül az olvasztási rendszerre vihető vissza.

Ezen, az összes bányamivelő közönségnél általános meggyőződésé vált nézet helyessége ma már az államkormány azon törvös kezdeményezése által ön igazolva, midőn az ezen hazai iparon lendülő a fennálló kohóbevételei árszabályzat módosítását s egyáltalában az egész beváltási és olvasztási rendszernek a bányápar érdekében történő cél szerinti átalakítását beható intézkedések tárgyát tűzte ki; mielő kifolyólag megnyitva látom a tért, mely e tekintetben a szabad eszmecserének és vélemény-nyilvánításnak óhajtott alkalmat és módot nyújt, s mit felhasználni úgy államtisztviselői minőségében, mint hazai bányászatonk iránti érdekeltségemnél fogva hazafiai kötelességnek tartok.

Nem rendelkezhettünk mindazon adatokkal, miknek segítségével a kohóüzleti és erdőmivelési számadások alapján részletesen kijelölhetnénk azon tételket, mik a beváltási-rendszer kedvezőbb megváltoztatására kisebb vagy nagyobb mérvben befolyának, ezek hiányában az olvasztási költségek olcsóságának egyik legfőbb feltétele tényezőjéről, a helyiségről, óhajtok általánosságban szólni.

A királyhágonninneri részben létező ércolvasztók a 18-dik század első felének vége óta oly helyeken állítottak fel, melyek a közel fekvő, akkor virágzó ércbányászati központján és kincstári uradalmak erdős területén feküdtek; így a zalathnai kohók az akkor dús előjövott brázai, rusznai, faczebajai, porkurai, dumbrásai, babojai, almási, sztaniszlai, dupapatriai, vulkói, bucsumi s más közeli bányászati terményei által láttattak el, miáltal a csertesi, kiválólag a nagyági, s nagy részben a többi zárand- és hunyadmezei bányatermények felolvasztására használtattak, az offenbányai pedig csaknem kivételesen a helybeli verespataki és kisbánya-vidéki termények felkészítésére volt utalva.

Hogy ezen három ércolvasztónak fennállása a szükségleten s a legújabb időkig virágzott bányápar állásán alapult, mutatja azon eredmény, hogy az 1828-tól 1853-ig terjedő 26 évi időszak alatt ezen kohók összesen 1,616,344 mázsa száraz súlyú ércet válogattak be, s azt az 1843-ki rombolások folytán szükségelt tetemes építkezési és más kiadások beruházásán kívül és ugyanazon időszakra levont 1,044,300 frt bányavám mellett 300,000 conv. frt kohóüzlet fölszeggel készítették fel.

Az azóta mindinkább súlyosbuló különemű viszonyok nyomása, közzogi helyzetünk erőszakos megváltozása és jelesen az összes hazai bányáparnak, pénzügyi érdekeknek történt annyira szűkkelés, mint okszerűtlen alárendelése folytán, a fennebb kimutatott érctermelés csökkenésével a létező kohók további és módosított megtartása is kérdésessé vált, s a nélkül, hogy a bányai irodalmi erdőknél azelőtt fekvő bányafaszigalom némi részbeni fenntartása és egy mérsékelt kohóbevételei-rendszer behozatala mellett legalább kísérletképpen a kohóbevételek folyama még egy ideig észleltetett s a további intézkedés a mutatózó eredménytől tétetett volna függővé, az offenbányai kohónak megszüntetése a bányáigazgatóság illető kohászati előadójának minden ellenjavaslati daczára 1853-ban kimondott, és annak a helybeli kincstári bányászattal együtt végeladása egyeztetlen decretáltatt, hogy a csertesi kohónak hasonló sors nem jutott osztályrészül, az csak is a már megkezdett alkutekeztetlet meghiusulásának tulajdonítható.

Nem akarok jelenleg annak vitakozásába becsatlakozni, hogy ha már ezen intézkedés elodázhatlanná vált s az offenbányai meg zalathnai kohók együttes fenntartása pénzügyi szempontból nem volt megengedhető, mert nem szüntettetett meg a zalathnai és nem tartottat további üzletben a mindent tekintetben vízbőlsegre, faszállításra nézve hátráltat nagyobb költséggel kínáló offenbányai kohó, nem is említve azon fontos körülményt, hogy a jó lejtés útján elérhető offenbányához közelebb fekvő Verespatak bucsum-vidéki bányászati és összes kohóbevételeknek több, mint felét szolgáltatja, mit jelenleg a távolabb Zalathnán egy e felett 1600 lábbal emelkedő hegyen keresztül nagy nehezen és félidőjén csaknem veszélylyel szállítani kénytelen; részéről a nélkül, hogy a Zalathnának nyílt előny rugóit mélyebben fűrkészni kívánám, minden habozás nélkül kimondom azon meggyőződésemet, hogy azt magán helyi és némi részben személyes befolyások idézték elő, egyedül — minnek első sorban kell vala állnia — a bányápar valódi érdekeire nem volt kellő tekintet.

Az akkori körülmények között azonban ezen pénzügyi szempontból keletkezett intézkedés

is megbocsátható lesz vala, ha azzal az egyik kohó közöltségeinek megszűnése folytán egy méltányosabb beváltási-rendszer hozatik be, s azzal az érc-termelés fejlődése elősegített; de mindezek helyett a magas árszabályzat merev fenntartása s az érc-bevételeknek a még 1855—1856-ban évi 32,000 mázsaival lassanként 20,000 mázsan alóli stílusdél eredményeztetett, s minek köszönhetni, hogy jelesen az abrubánya-verespataki bányavidéken az érctelepek nagy száma csak is a magas olvasztási költségek miatt nem vétethettek hasznosítható mivélés alá.

Ezen szerencsétlen experimentatio visszas hatása, birta reá még a bécsi kormányt, hogy már 1866-ban, kivált miután az offenbányai kohók eladása nem sikerült, ezeknek újból megindítása végett a tárgyalásokat megkezdvén, az offenbányai kohónak, mint ugynevezett nyers olvasztónak — Rohhütte — üzletbe vételét elvben elfogadta, honnan, mint főkohótól lennének a fél-kész-termények további finomítás végett a zalathnai főkohóhoz 8 mérföldnyire szállítandók.

Hogy ezen, hazai kormányunk által is tárgyalás alá vett, minden sürgőssége daczára három év óta érdemlegesen el nem döntött — javaslat egyedül magára az érctermelésnek nagyobb lendületet szerezhesen, szabad legyen határozottan kétségbe vonnom; mert a két kohó megindítása esetében, s ha az azoknál beváltás a termelők szabad választására bízatik — már pedig ellenkező redszabályt nem ismerünk föltételezni — akkor bizonyosak lehetünk abban, hogy az összes abrubánya-, verespatak- és bucsum-vidéki bányagazdák, úgy a zárandiak is, kik közé a virágzó fejlődésnek örvendő rudai bányászati s több ezere menő kohó-terményeivel számíthatni, a könnyebb uton offenbányára szállítandók terményeiket, s merem állítani, hogy Zalathna alig lesz képes egy havi olvasztásra elégséges mennyiséget beváltani, azon-kivül, hogy az offenbányáról finomítás végett oda szállítandó több ezer mázsa fél kész műnek fuvarbéré a kohó kiadásokat tetemesen nevelni fogja; ezen eredményen kívül, hogy magán az olvasztási rendszeren egyedül a két kohó ily móddal fenntartása mellett jelen körülményeink közt miként történhessék könnyítés, megvalloim, fel nem foghatom, mert föltéve, hogy az offenbányai nyers olvasztás nagyobb jutányossága a leszállítandó fél kész termények fuvarbérét megfelelőleg fedezné is, ezáltal csak az egyes kohó a másikkal kiadását kölcsönösen könnyebítené, de magának a termelőnek vajmi kevés előnyt nyújtana, ki valóban keveset is érdekelődne a miatt, hogy terményeit hol olvasztassák nyerssé és hol finomítják kész fémé, ha ezentúl is az eddigi olvasztási költséget fizetve, azokat jobban nem értékesítheti; de másfelől éppen azon körülmény, hogy offenbányán már előszámításként is olcsóbbnak mutatkozik a nyers olvasztás, tehát egyáltalában olcsóbban olvasztatni, javaslatom mellett szól, mely Zalathna felett offenbányának kívánja megszavaztatni az elsőseget.

Azon alapeszméből indulva ki, hogy legnagyobb részben és talán egyedül a tüzelő anyag olcsósága képes a kérdése kohóüzletet új virágzásba hozni, az egész királyhágonninneri ércbányászati számok vidékei közül az Aranyos völgyét találom annak, mely e célra minden megkívántatott kelléket nyújt; egész felső mentében kincstári 124,000 hold erdőseget magában foglaló területen nyilvánvaló, folytonos egész éven át elégséges vízbőlseggel, közvetlen a legkifejtettebb, legterjedelmesebb ércbányászati szomszédságában fekszik, úgy ezzel, valamint a zárandvidéki bányászattal a zalathnái tartó vonalnál rövidebb és járhatóbb csinaltúttal megközelíthető s a közelebből megnyitandó tordaranyos völgyi vonal által honunk távolabbi részeivel — nevezetesen a mind nagyobb mivélésbe vert kisbányai és hidegzsamosi bányák helyeivel — könnyen közlekedhet, midőn Zalathna, bár egykor maga is egy virágzó bányászati tövénben fekvő, Nagygát kivételével a kisebb mérvű hunyadmezei bányászati közelségén kívül, sem fekvése, sem folytonos már 1848 előtt gőzerőt szükségelt viz hiánya, annálkevésbé pedig a kincstári erdők kisebb terjedelme miatt az Aranyos völgyével párhuzamba nem vonható. Az előny, mit Zalathna meglevő költséges olvasztó művei és hivatali helyiségei által bir, nem annyira maradandó, hogy azt úgy kincstári, mint nemzetgazdasági szempontból feladni káros lenne. A magyar pénzügyi valóságos állása való, hogy fölsőleges kiadásokra nem kecségethet; de ha osztályrészül nekünk jutott a terhes feladat, a volt kormány botlásait helyre tenni, s miénk a kötelesség, a jölet ezen egyik ágát is tehetőségünkhez mérve javítani s a jövő nemzedéknek biztosítani, akkor nem kell visszariadnunk az áldozatoktól s a beruházásoktól idegenkedni, csak félrendszabályokhoz ne nyúlunk, mik a pillanatnyi fukarkodás által a jövő kamatozó tökéjét ténnek koczára.

(Folytatása következik.)

Előterjesztése a magyar királyi igazságügyi miniszteriumnak a törvénykezési rendtartás tárgyában.

(Folytatás.)

4. A közvetlenség egyik legdübösebb következménye a kérdései jog gyakorlásában jelentkezik. A bíró azon hivatásszerű feladattal áll szem-

köz, hogy a tényállást tisztába hozza s az igazságot kiderítse. Az előterjesztés és védelem, az észrevétel és cáfolat, a bizonyítékok érvényesítése, szóval minden cselekvény előtte megy végbe; higgadtan s elfogulatlanul vizsgálja és mérleget a fejleményeket; a bonyodalmakban vezérfontalt keres, a hiányokat kiegészíti, mindenről tájékozta magát, „és e célból, mint a javaslatban rendelkez, hivatalból annyi kérdést intézhet; a mennyit szükségesnek vél.“ (73. §.)

5. Jegyzőkönyv a sommás eljárásról jelenleg is vezetetik, de egyoldalulag és hiányosan. A bíró egyedül saját felfogásának felel a jegyzetokről, melyek a tárgyalásnak egyes mozzanatait jelzik, a felek előtt pedig ismeretlenek. A javaslat követel mind az eljárás, mind a felek megnyugtatósa tekintetében. Ehhez képest „a kinyomozott tényállás, mint az idézett §. rendel, a felek jelenlétében s a bizonyítékokra hivatkozva, röviden jegyzőkönyvbe foglalatik, s a felek előtt felolvasztatván, a netáni észrevételekhez képest kiigazítatik, s úgy a bíróság, mint a felek által aláíratik.“ Ugyanezen jegyzőkönyv a tanuk ellen tehető kifogásokat, a tanuk vallomását (76. §.), a szakértők leletét (77. §.), az egyezséget vagy ítéletet (80. §.), s a felebbezés vagy semmisségi panasz kijelentését (81. §.) is magában foglalja.

6. A közvetlenség a rendes eljárásban a perkezelés által nyer alkalmazást. A bíróság a kereset fölött a 36. §. figyelembe tartásával határoz, s a 87. és 88. §. szerint megjelenési határnapot tűz a per felvételére. Azontúl az egész eljárásban általános szabályul szolgál, hogy a felek a következő periratok beadása és átvétele végett mindenkor a pertárbán megjelenni tartoznak. (91. §.) E szabály a régi levatalis eljárásra emlékeztet. A mi első sorban minden periratrak célja, hogy t. i. az ellenféllel közöltessek: annyi munka és időpazarlás megkímélésével közvetlenül történik. Nem tagadhatni, hogy némely perben az eljárás a jelenleg hatályban levő „rendes szóbeli eljárás“ nál hosszabb időt veend igénybe. A periratok kimért határidő-közökben váltattak, s egy halasztást minden fél igénybe vehet. (96. §.) De megmondolva hogy a váltóeljárás látszólag rövidebb útja mennyi akadályokkal van nehezítve, melyek éveké nyújtják a napokat, s a végtelenségig egyik tárgyalásról a másikra a perket; hogy a viták az eljárás nevei felett s a szóváltások a halasztás kérdésében mennyi időbe kerülnek; megmondolva más részről, hogy az eddigi gátó körülmények jövőre megszűnnek a per folyamattól késleltetni; hogy a sommás eljárás kiterjesztésével csupán oly ügyek tartozandak a rendes eljárásba, melyek tárgyaiknál elsőbbségűeknél fogva különben is alaposabb előkészület és hosszabb időt kívánnak, és erre a rendes eljárás kedvezőbbnek lenni ígérkezik; megmondolva végre, hogy az eljárásnak ezen módja által egy részről a felek saját ügyeiknek közvetlen tényezőivé válnak, más részről a bíróság, a számtalan periratok és jegyzőkönyvek elintézésétől mentesülvén, az érdemleges határozatokra több időt fordíthat: több előnyt láttam a javaslatban szabályozott rendes eljárás mellett, mint a mennyi a váltóeljárásnál a látszólag rövidebb határidőben nyilatkozik. Egyébiránt a rendes szabályoktól eltérőleg a feleknek szabadságukban állandó abban meg egyezni, hogy perirataikat bizonyos általuk mindenkor előre megállapítandó és meg nem hosszabbítható határnapok alatt jegyzőkönyvbe iktassák. (101. §.)

7. Az önálló perkezelés az eddigigélt eltérő intézményt feltételez: — t. i. a bírói eljárás helyett a pertart. A miben a bíróságnál jelenleg minden munkaerő fázadozik: mindazt jövőben a pertárnok végzi, s a mi ismét a közvetlenség kifolyása: sokkal egyszerűbben és biztosan. A pertárnok t. i. folyó szám alatt minden perrel külön peresomót nyit; a keresetlevél és a későbbi periratok egyik példányát, valamint a per folyama alatt felvett külön jegyzőkönyvet és azokra hozott végzéseket időrend szerint, sorban római számok alatt ahhoz csatolja, és a periratok mellékleteit a felek által használt jegyek alatt elősorolja; az ellenlét és a többi periratok másodpéldányait az illető félnek mindjárt a határnapon átadja; a perirat és átvételének napját a peresomóban és magára a periratra feljegyz; ha valamely perirat a kitűzött határnapon be nem adatnék, ezt az ellenlét kértére a peresomóban megjegyz (91. §.): végre a halasztásról felvett jegyzőkönyvet (97. §.), s ha a periratok mind beadattak, a peresomót, továbbá ellátás végett a bíróságnak hivatalból előterjeszt (99. §.) Mindezek éppen nem bírói teendők; s mint közvetítő intézkedések az önálló perkezelésnél, a javaslat szerint a pertárnokot illetendik.

IV. A bizonyítékokra nézve kevés változás történt, s az is inkább csak a teljesség és határozottság céljából. Az eltérések következők:

1. Szabályszerűleg kiállított adóslével ellen a kölcsön le nem olvasása miatt kifogásnak csak annyiban van helye, a mennyiben ezen kifogást az adós bebizonyítani tudja. (115. §.) Mert a kötvény aláírása bíróságonküli beismerését jelzi mindazoknak, mik a kötvényben foglaltatnak; a bíróságonküli beismerés pedig, ha igazolva van, a bitelező részére bizonyítékot képez. (112. §.)

2. Ha váltó köztörvény útján pereltetik be, a váltóadós kifogása ellenében tartozik felperes mind-

azt bebizonyítani, a mit törvény szerint a teljes bizonyítékot nem képező adóslévelre nézve bizonyítani kell. (117. §.) Mert a váltónál a teljesen bizonyító adóslévelnek a 115. §-ban körülírt kellékei, hogy t. i. az adós azt vagy egész terjedelmében írta és aláírta, vagy legalább önkézzel aláírását, avagy ha írni nem tud, keze keresztvonását két tanu ellenjegyezze legyen, rendszerint hiányzanak.

3. A közös okirat általi bizonyítás eddigi törvénykezésünkben nem volt szabályozva. Tiltatik ugyan az idegen okiratok jogosítlan letartóztatása, s egyszersmind rendelkez, hogy ily letartóztatók... „ad sedem Comitatus judicariam citentur, ibidemque sine pecunia non restituentes, vel sese sub juramento non enodantes, aut legitime non excusantes, poenam toties quoties quingentorum florenorum... incurant.“ (1659: 43. és 1622: 14. 75. 1662: 35.) Hasonló bírság sújtja azt, ki a közös okiratot, bírói felhívás után sem akarja közölni. (1729: 28.) De nem említve, hogy e törvények csak a kizáró tulajdon vagy a családi egyesség jogait védik: ily követelés egyedül felperesnek van megengedve; ellenben alperestől egyenesen megtagadtatik. „Si in causa transumptionali incatus hoc petat, ut etiam Actor litteras prae manibus suis habitas revelet, et ad transundum exhibeat: tale petitum eidem denegari solet; quia hoc saperet reactionem, quae hoc instituto locum non habet.“ (Dec. 4. ad Transumpt. litt. prom.) A javaslat általános szabályt ad a közös okiratokról s azok használatát mindenik félnek egyiránt hozzá férhetővé teszi. A ki t. i. oly közös okiratot kíván bizonyítékul használni, mely ellenfélnek birtokában van: az illető fél a folyó folyama alatt ellenfelétől a per bírja előtt alkeresettel követelheti, hogy ellenfele azon okirat előterjesztésére szoríttassék. Ily kereset fölött külön tárgyalási jegyzőkönyv nyitattik, melyben a kérdés a körül forog, vajlon az okirat valóban közös-e, és vajlon oly célból adatott-e ki, hogy mindkét fél jogainak védelmére szolgáljon. Ha a bíró e kérdést a folyamodó javára döntötte el: az okirat birtokosának megtagadja, hogy vagy az okiratot legfeljebb 15 nap alatt az ellenféllel közölje, vagy esküt tegyen arra, miszerint az okirat birtokában nem létezik. E meghagyás nem teljesítése esetében az okiratnak a követelő fél által állított tartalma bebizonyítottak tekintetik. (132. §.)

4. A fennálló törvénykezési szabályok csak a tanukihallgatás módjáról intézkednek. A hármas k. II. r. 27. czim pedig a tanuk kellékeit csak általánosságban körvonalozza. Javaslatunk tehát a szabadságot itt sem mellőzhette. Meghatározza a tanui bizonyítás kellékeit (134. §.); valamint azon körülményeket, melyeknél fogva a tanuk vagy általában (135. §.), vagy az ellenfél kifogása folytán (136. §.) el nem fogadhatatnak; továbbá azon szabályokat, melyek szerint a tanukra hivatkozás (137. §.), a tanukihallgatás elrendelése (138. §.) s a tanukihallgatás (142. §.) történik. Végre a tanuwallomásokra teendő észrevételeknek, eltérőleg az eddig követett kényszerítő szabályoktól, csak akkor ad helyet, ha a felek ebbeli szándokukat a tanuk kihallgatása alkalmával kijelentették. (147. §.) Ugyanez áll a bírói szemlére nézve is (148.—157. §§.)

5. A javaslat az eskü nemeit és használatát pontosan meghatározza. (158.—171. §§.) Elég legyen itt csupán a halál által letettnek vélemezett eskü kérdését kiemelni. Az eddigi joggyakorlat az ellenfél akadályozó tényében keres motívumot arra, hogy közbejött halál esetében letettnek tartsa az esküt — „quia facto partis acceptare nolentis accidit, quod illud realiter deponi non potuerit“ (Dec. 168. 1042.); javaslatunk ellenben magának az ajánlkozó félnek factumából. Az esküt t. i. letettnek csak azon feltétel alatt tekint, ha a fél arra maga ajánlkozott, s ez iránt azon körülményeknek, melyekre megesküdni akar, határozott kijelölésével, akár az általa sajátkezűleg aláírt periraton határozott nyilatkozatot tett, akár pedig külön sajátkezűleg aláírott, vagy ha írni nem tud, keze keresztvonásával két tanu előtt megjegyzett nyilatkozatát a per befejezése előtt a peresomóhoz tette, és az eskü letételét sem késleltetni, sem perorvoslatok által magától elhárítani nem igyekezett. (172. §.)

V. A bírói határozatok alatt részint a végzéseket és ítéleteket, részint ezeknek kézbesítése körül követendő szabályok foglaltatnak, lényegileg a váltóeljárás szerint.

VI. A perorvoslatok nemei a felfolyamodás, felebbezés, semmisségi panasz, igazolás és perújítás.

1. Felfolyamodásnak egyedül a rendes eljárásban s oly végzés ellen van helye: a) mely valamely közönséges állított okirat közlése iránti kérelemre azon kérdésben hozott, vajlon az okirat valóban közös-e vagy sem; b) mely a felfedező eskü iránti kérelemre azon kérdésben hozott, vajlon az ellenfél felfedezéssel tartozik-e vagy sem. (167. §.) Mindkét eset a további bizonyítási eljárásnak és érdemleges ítélethozatalnak szolgál feltétell; az eredmény a felfolyamodás miképi elintézésétől függ: addig tehát a folyó tárgyalása függőben hagyandó. (132. 167. §§.)

2. A perorvoslatokról szerződésileg történt lemondás következménye egyik kiváló kérdése a felebbezésnek. Azt lehetne mondani, hogy a hol ön-jogu személyek, szabad rendelkezésük alá tartozó

dolgok és események iránt már intézkedtek: a bíró, gyámokdász vádjá nélkül a legjobb szándokból sem tehet mást, mint a kifejezett akaratnak érvényt szerezni; és ez visszautasítása volna oly félnek, ki a főbebezhetés jogáról eleve lemondott. Azonban amaz általános elvet, melyen a kötések ereje nyugszik, a perorvoslatokra kiterjesztési veszélyes és okszerűtlen volna. Míg a törvény szigor a jogosított felet minden adott alkalommal a felebezés kizárására vezetné: a jogorvoslat lehetőségét éppen azoktól vonná meg, kiknek nyomozó helyzetével az önzés vagy önkényi visszaélés. A kötelezett fél a szerződés alkalmával különben sem tudhatja meg, mily körülmények merülnek fel a teljesítésig, vagy a per folyamában és eldöntése körül; mennyire fognak változni a helyzet és viszonyok; a bizonytalan jövő esélyei elleni védelemről pedig eleve lemondania annyit tennie, mint kilépni a törvény ötmálából. A javaslat tehát, egybehangzólag az előbbi eljárással (1729: 28. t. cz. 17. §.) lemondás esetében is elfogadják, de csupán birtokos kivál, a felebebezt. (218. §.) A bitelező többet nem kívánhat, mint kielégítettését, és ezt az idézett törvény felebebezt. esetében is biztosítja.

(Folytatjuk.)

Füredi levelek

Dr. P. D. barátomhoz.

III.

K.-Jakabfalva, aug. hó 1867.

In ultima Thule — Erdély Moldva felőli legvégű telepén írom e sorokat.

Az Előpatakát járó vendégek közt — orvosok s főleg Dr. Mayr tanácsára — közvéleményre vált, az oldó s ürítő viz használata után, egy pár hétre, az erősítő s üdítő fürdőkre menetel. S erre kész alkalmat szolgáltatnak a regényes Tusnádfalvasi vizei s fenyvesei; Kovászna vasas, Borszék világ-hírt szénasvídűs hideg lobogói, sőt K.-Jakabfalva is az ajánlottak sorában áll.

Oláhország alvidékeiről, a kánikula forró napjai elől hazánk északi fürdőire menekült vendégek, annyival is inkább hajlandók ezen orvosi tanácsot elfogadni, mert a plausibilis egésségi cél s változatosság mellett, a hőség növekedtével, alkalom nyílik a Kárpátok közé mélyebben behatolni. Exemplum trahunt — némely nem oláhországi is, ha módja s ideje van, e példát követi. Így vevők fel mi is füredi programunkban, utó cura gyanánt, K.-Jakabfalvát.

Nem kétlem, csodálkozni fogsz, hogy a fennemlített fürdők közül éppen a legkevésbé ajánlott választottuk, melynek víze még szabályosan vegy-elemezve sincs, s hol kényelmetlenségeknek s nélkülözéseknek nézhetünk elibe.

„A korállapot ezt kívánta”, nem orvosnak ezt felelnem.

Teged ezen felelet aligha kielégítene. Nyíltan kimondom tehát, hogy a bizalom s sympathia is szerepelt a választásban. A beteg nem mindenkor választja orvosának a legjelesebbet; az orvos is néha mások által elhanyagolt szerhez folyamodik. Beteg társam, gr. Kün Farkas tanácsomra, a múlt években a k.-jakabfalvi vizet hosszasan iva, s jó hatását tapasztalva, bizalommal óhajtott a forrásához zárandokolni. Gratias ex ipso fonte bibuntur aquae.

Engemet régi hajlam, előszeretettel vezetett a szerény ismerőshöz.

Elmesélem néked az eseményt.

Galenus tanítványának felcspván, 23-ban mielőtt idegen földre távozom, illőnek tartottam hazámval személyesen megismerkedni. Ekkor történt, hogy K.-Vásárhely vendégszerető polgárai között mulatván, a borral kiűzően pezsgő, kátrány szagú k.-jakabfalvi borviz figyelmemet kiválóan magára vonta.

Harmincz évvel később 53-ban nőmmel, s akkor orvosnövendék fiammal Előpatakáról kiindulva, a székelyföldet s fürdőit megátogatandó, a régi idők emléke arra birt, hogy kegyenczem fölkeresését utamba ejtsem.

K.-Vásárhelyről három óráig ügeténk a faluig, melynek a Borviz nevét hordja, s innen jó fél óra alatt, keletre tartva, egy nem igen regényes, görbe kanyarulatu völgyön, bápapulás, de tűrhető úton, jutánk célunkhoz.

Ismerősöm környezete vadonnak s primitívnek nézett ki. Jobbra egy északra néző pázsitos, bokros, lankás oldal, ezen elsőrvá fenyőborona lakházak, számra hét, 26 kis szobával, egyet, a legújabbat kivéve, a többi deszkával fedve, a deszkák, mint a padlókéi is, faszegekkel foglalva le, a szobák légét a külsővel barátságos érintkezésben tartó ajtóknak zárai s sarkai hasonlólag, rusticana manu, fából faragvák. Négy külön álló konyha épület, nyolcz rozszant fürdő szoba két-két fákó kádval, egy szellős borona felszer lovak s szekerek számára, egy fedett kugli-szin egészítik ki a havasi fürdőtelepet.

Földisméi tekintetben a nyír, bükk s ritkán fenyőfák fedte magas kúpos hegyek s az obligát patakokak szelte völgyek, mértőföldre rugó kiterjedésben, mint özvívzi képlet; csillámzó egyes gerinceket kivéve, a többi mind kisebb-nagyobb kárpáti fővölykő darabok, földgyveleg, s forgácsos omló barna pala-rétegekből állanak.

A nyári hőséget a völgy nyílásán, a távol fenyvesekről lefelé ömlengő üde lég kellemesen mérsékli.

De minket nem a hegyek, völgyek s lakházak vizsgálata hozának ide; régi ismerősemet akarok saját vízhelyén fölkeresni s azt a völgyben a patak közelében, az úttól jobbra megtalálva, köszöntöttük s megbámultuk.

Képzeli édes barátom, magadnak egy 2 1/2 láb hosszú, 1 1/2 láb széles, 2 láb vastag, rozsdás mészkeggyel bevont, kemény fajtájú fővölykő darabot; ennek közepében egy 1 láb 3 hüvelyk hosszú, 1 láb széles s 9 hüvelyk mély, megfordított D alakú kúpt; ezen betű egyenes vonalának bel oldalán, keleti vége felé, egymástól hüvelyknyi távolságra nyílt, mutató ujjadnyi terjedelmű, két lyukat; a nyugati vége felé egy harmadikat, az előbbiekhez hasonlólt; képzeli magadnak ezen nyílásokból szakadatlanul, a két elsőből szinte függőleges irányban forradozó, szikrázó, pezsgő, az utolsóból hajló irányban kilöködő, minden 10—15 perczen a földalatti útjában kifejlődő szénsav miatt susorékolás közt haragosan kirohanó kristály tiszta, gyöngyöző, üde életnedvet; mely mihelyt kiír a nap világra, lég s meleggel kölcsönös tusába ereszkedik, s melyből ha üvegphárral meritesz, a szénsav gyöngyök ezrei borítják el poharad oldalait; mire nézve ha nem unod a forrásnál rendelkezésre álló fagyókérből készült öblös ivóedényből inni azt, előnyösebb; s ha képezeletet leirt ígét testesítette, foglalmad lehet azon sajátosság székelyről, melyen keresztül a kászoni viz napfényre tör; foglalmad lehet a szűzies forrásról, melynek csak szemlélése is gyönyörrel tölti el kebledet, mely ellenállhatlanul élvezetere hív fel, mely mellé a favágó székely kegyelettel telepedik le, száraz kenyérét, a gyökér bilikommal jókat iva, Lucullusi élvezettel költi el, s feltűlvén folytatja útját a havasok mélyébe.

Mikor s miként nyitott magának utat a kemény kötömegek e viz? azt csak egy Oedipus tudná megfejteni. Nem áll az, mit némelyek hinni szeretnek, hogy a három nyílason kifolyó viz közt különbség léteznék. Ezt az izelés nem constatirozza. Az sem áll, hogy külön erekből folynának ki azok; mert a fentebb említett szénsavany időkenti kirohanása egyszerre történik mindenik nyílásból, s külön egyiktől vagy másiktól soha sem tapasztaltat.

Fiammal minőség tekintetében a főforrást nagyjában megvizsgálván, azt a legdúsabb szénsav tartalmúnak, csipős, kellemes savanykás, gyengén kátrányos ízűnek találtuk, s a lenyelés után felszálló szénsavany kénszagot is árul el. A gubacs festvény meglehetősen mennyiségű vasélecsot, s a sóska savoldat, bőv mészleget választott ki. De mindezeket a viz medrén lecsapódott vasrozsda, a fürdőkádak oldalaira lerakott mészrétegek, valamint a forrásoktól nem messzebe történt szakadásokban találtat rozsdás föld s verhenyeges mészút tömegek is eléggé bizonyítják. Mely látlelet önként eszembe juttatta a buzási ásvány-vizeket, melyek hasonlólag a vasat kátránnyal egyesítve tartalmazzák, s melyekről a m. orvosok s természet vizsgálók temesvári gyűlésekben, Buzásra kirándulások alkalmával, azt véleményezték, hogy a kátránynak a vassali párosulása nagy előny, mert a kátrány úttörőleg működik, hogy a vas a test legfinomabb hajszál edényeibe is behatolhasson.

Remélem, hogy a k.-jakabfalvi viznek, melynek maga nemében pártját Erdélyben hiába keresed, most leirt ezen sajátosságait fontolóra véve, okadatolva találd előszeretetedet, mely engem arra birt, hogy beteg társam kívánságába ne csak beleegyezzem, hanem azt tanácsommal elő is segítsem.

(Vége következik.)

KÜLFÖLD.

FRANCZIAORSZÁG. Az augusztus 28-diki francia körsüggöny ezt mondja: „Ő felsége utasását egyesgyedül azon eszme sugalta, hogy az osztrák császárs családja iránt rokonszenvenek legszívesebben bizonyítékát nyujtsa. A két nagy birodalom fejei nem lehettek több napig bizalmas körben együtt a nélkül, hogy kölcsönös gondolataikat egymással közöljék, és eszméiket az általános érdekű kérdések felett kicseréljék. A beszélgetések nem jutottak oly kombinációk megállapítására, melyek Európa mostani helyzetére vonatkoznak. Jóval a salzburgi összejövétel előtt már kifejezték a felségek békés hajlamaikat, minélfogva a beszélgetéseknek nem lehetett oly jellegűk, mint az újdonsággyártók gondolják. A felségek találkozásában nem lehetett más szándék, mint folytonos kitartás a békében, és minthogy társalgásaik idevonatkozó kölcsönös biztosításokra szorítottak, annál fogva a salzburgi összejövételben csak oly alap található, melynek bizalmat kell ébresztetni a béke fenntartása iránt.

Francziaországban gyanított szándékaira vonatkozólag a dél-német államok körül a „Post” ekkép szól: „Francziaországban nincs szándéka egy dél-német szövetséget állítani és oltalma alá venni, a mint talán a poroszok képzelik; ámde Ausztria és Francziaország nem akarnak szemet hunyni oly cselekvényekre, melyek egyenesen a prágai kötésbe ütköznek. Már pedig, ha a dolog így áll, úgy a béke vagy háború kérdése mindenekelőtt Porosz- és Németországot illeti. Békés volt-e a salzburgi egyezkedés vagy nem: ez, úgy

látszik, oly kérdés, mely egészen a porosz kormány magaviselésétől függ. Félre téve azt a hypothesis-t, hogy Francziaország és Ausztria perpalvart kerestek Poroszországgal, a két hatalom egyezkedése nem egyéb, mint oltalmi rendszabály a déli államok számára, a prágai kötés értelmében. Ezen államoknak joguk van független szövetséget alakítani; Francziaországban és Ausztriában viszont joguk van e fentartott jog védelmére beavatkozni, ha az t. i. kétségbe vonatnék. Egészen másképp állana a dolog, ha Bajorország, Württemberg és Baden önként óhajtanának egyesülni az északi államokkal Poroszország alatt. E pillanatban azonban nem szükséges egyéb, mint tudatni velük, hogy ha fentartani óhajtják függetlenségüket, nem lesznek büntetlenül erőszaknak kitéve, mint Hannovera és Hessen választó fejedelemsége, és hogy a szerződés, mely szabadságukat biztosítja, tiszteletben fogja tartani. Röviden szólva: Németországnak türevelten erőszak által eszközölt egysége erkölcsi-leg lehetetlenné van téve oly egyezkedés által, melynek elvét Francziaország mindig következetesen fenntartotta.”

KELET. A „Debats”-ban Saint-Marc-Girardin egy cikket szentel a keleti kérdésnek; a cikk végén írja: Salzburchban kötelezték egymást, hogy az 1856-ki párisi szerződést fenntartják. A fenntartás legjobb módja, annak és különösen kilenczedik cikkelyének (a keleti keresztények politikai és vallási jogának védelme) érvényt szerezni. E kilenczedik cikkelyben rejlik a jövő kulcsa. Ha ez elhanyagoltatik vagy érvényen kívül lép, míg a többi cikkelyek gondosan fenntartatnak és végrehajtatnak, nem leplezülk el magunk előtt, hogy mi egy részt a szigorú végrehajtás által Oroszországot sértjük, és más részt a 9-dik cikkely elhanyagolása által Keleten tulsulyra vergődötünk. Mi nem jö-dünk vissza a keleti háborútól, ha a krimi háború értelmében és Európa közvéleményének jóváhagyása mellett indítottuk meg, azaz: ha mi megakadályozandó, hogy a török birodalom területe valaha oroszszá legyen, a polgári és vallási jog terén a keleti keresztényeket megerősítjük, és ott keresztényen jövőt teremtsünk, mely Oroszország jövőjével ellentétben áll. Igen helyesen történik az, hogy az 1856-ki szerződés fenntartassék, ha egészen fenntartatik, mint az 1854-ben a bécsi conferentian a háború előtt tervezetett és 1856-ban a párisi congressuson a háború után szerkesztetett, de nem ugy, mint az keleten 1856 óta maig végrehajtatik.

Az „Arkadion” görög görös elűledéséről a következőket írják aug. 27-éről Perából:

A mérész „Arkadion”, melynek járdalatai és zárlat áttörései a török-görög küzdelem történetében emlékeztetnek a helyet fognak elfoglalni, végre 24-dik menetében becsületesen végezte dicsőletes pályafutását. Hónapokon át tartó üldöztetés után sikerült „Izzedin”-nek, melynek kapitánya Hassan bey Konstantinápolyból előjve megfogadta, hogy szakálát tépi ki, ha az „Arkadion”-t kére nem keriti, ellenét megsemmisíteni. Omer basa utolsó expedíciója Aya Rumeli az „Arkadion” rendes kikötője ellen azon ezállal birt, hogy a felkelőknek a tenger részről az út elvágatassék, és elindulásakor egy páncélos fregatya maradt vissza, hogy ott reudensen ürt álljon. Nehány mérföldnyire a stavrosi kikötőben egy előhegységi fok mögött állt lesben aug. 20-kán az „Izzedin”, várva az „Arkadion”-t. A nap folytában Simon francia tenger-nagy itt több kréai menekvőt vett fel hajójára, és ez alkalommal megígérte a török kapitánynak, hogy az „Arkadion”-nak, ha netán útjában találkozik vele, nem árulja el titlétét; a francia tenger-nagy később valóban találkozott az „Arkadion”-nal és megtartá szavát. Napnyugta után másfél órával, midőn az „Izzedin” legénysége esti imára készült, hallhatókká lettek a távolból egy gőzhajó kerécsapásai. Ámbár Hassan bey inkább hitte, hogy valamely európai hajó, mely körjáratát tartja a sziget körül, mégis készségre helyezte a gépet. Csakugyan az „Arkadion” volt, mely ez egyszer nem vevén jelt, hogy ellenséges hajó van közelben, semmit sem gyanítva közelgett. Az éppen felkelő hold bevilágította a tenger felületét nagy távolban, míg az „Izzedin” az előhegységi fok árnyaka által elrejtve, ellenének minden mozdulatát pontosan megfigyelhette. Csak az ellenséges lövések által figyelmessé téve, fordult meg azonnal az „Arkadion”, és megkísérte, bizva nagyobb gyorsaságában, elosonni. De már késő volt. Hogy valjon az „Izzedin” golyói hozták-e a gépet rendeltetésbe, vagy valjon a kormányának nem engedett-e a hajó — elég az „Izzedin”-nek, az „Arkadion” eleretett, ámbár nagy vászon csomagok, hordók és egyéb holmik dobattak a tengerbe, hogy az üldözők kerékeinek akadályul szolgáljanak. Egy negyed óra elteltével az „Arkadion” útja a tengerészettől el volt vágva; a part és a török hajó közé soorult. A hajók ezalatt keményen tüzeltek egymásra. Az „Izzedin” megkísérte ellenén mindjárt az első rohamban egy hatalmas lövés által sérelmet ejteni; azt akarta elérni, hogy a menekvés lehetőségét előre is megbiusítsa.

A két hajó meglehetősen egyenlő nagyságú, sőt az „Arkadion” még erősebb alkatu s így a vállalkozás nagyon merész és kockázatos volt, mindazonáltal sikerült az „Izzedin”-nek úgy megrongálni az ellenséges hajót, hogy az kénytelen lett megállni.

Szemtől szemben állván a két hajó, a görögök barakkal fegyverkezve megkísérlették átmenni a török hajóra, s mi, tekintve számukat, kedvező sikert ígért, minthogy az „Arkadion” fedélzetén, saját legénységén kívül 200 önkéntes volt, a törökök pedig ilyesmire nem valának előkészülve. Makacs tusa támadt a két hajó népe között, a törökök agyudorogokkal és más kézzre fogható ütészközökkel verték vissza a hajóokra tolokodó görögöket. Minthogy az „Izzedin” fedélzetének parkánya mintegy három lábbal magasabb volt az „Arkadion”-nál, sikerült a törököknek a támadók közül többeket a tengerbe hányni, a két hajó közé. Míg a legénység tusakodott az „Arkadion” parancsnoka a török hajó parancsnokára hajítá szekercéjét, melylyel annak könyök csuklóját meg is sebesíté, a görög kapitányt pedig egy Hassan bey mellett állott török katoná azonnal lelőtte. Ekkor az „Izzedin” elvált az „Arkadion”-tól, s annak kormányos része felé oly hatalmas dőféssel rohant, hogy a kerékét összezsúrtá, s a hajótesten is tetemes sérülést ejtet. A hellenek elvesztvén kapitányukat, kormányosukat, s a legénységből is sokat, átlátták, hogy tovább ellenállni nem lehet; abbahagyták tehát a tüzelést s a hajót teljes gőzerővel a part fele iramították, melyet elérvén, sikerült a legénység legnagyobb részének a szárazra kijutni. A harc esti 10 órától reggeli 3 óráig tartott s az „Arkadion” szétrombolásával fejeztetett be. Az „Izzedin” aug. 23-án teljesen fellobogózva futott be az arany szaruba s diadalmas visszaérkezését 21 ágyulövessel hirdeté. A szultán Hassan beyt, ki szerény anatóliai származású török, azonnal kinevezte sorhajó kapitányává, a legénység közt pedig 10,000 frtot osztatott ki.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A kolozsvári két alkaptányi, jegyzői s levéltárnoki állásokra a választások megtörténtek, összesen 730 választó adta be szavazatát. Ebből a jegyzőségre Lugosi István kapott 584, Elek András 95, Mayer Ferencz 46, Gondol Gedeon 4-et. Levéltárnokságra: Bágyi Mihály (680), Gyulai László 36, Bagdi István 5, Székely Ádám 5. Alkaptányiságra: Müller Sándor 435, Jancsó József 296, Tamási József 192, Bányai Samu 173, Balog Pál 162, Jancsó Antal 112, Gálffy Károly 54, Székely Márton 27-et. Ezek szerint alkaptányának csak Müller van megválasztva, Jancsó József és Tamási József között új választás lesz, miután általános szavazatföbbséget egyik fél sem nyert.

— Az igazságügyminiszterium csakugyan a maga részéről földeli az Erdély rablánczait. A „M. O.” szerint közlebből az 1853-diki ügyvédi rendtartást, a Bach-korszak ez elgazdagodott Advokátokról híres hagyományát az erdélyi részekben is hatályon kívül helyezi. Az ügyvédi szabadság folytán az üdvédség gyakorlása a Magyarországon divó föltételek szerint lesz szabályozva.

— A quota-bizottságok, ugy látszik valami alapos dolgot nem fognak végezhetni az osztrák deputatio ellenszégülése miatt. Most azon gondolatra jöttek, hogy a quotát csak provisorio egy évre állítsák meg. Az osztrákok nem képesek megélni valami provisorium nélkül.

— Említve volt lapunkban, hogy köztisztelt hazánkfia, Zeyk Károly képviselő és államtitkár az alsó-fehérmegyei bolygek egy díszalbummal tisztelék meg utóbbi itthon mulatása alatt. Ezen albumot a lapok ekkép írják le: Az album igen szép kiállítás, s előlapján egy allegoria van miniatúr festésben. Ez allegoria az unio végrehajtását ábrázolja angyalok által. Az egyik angyal Erdély, a másik Magyarország czimerét tartja, miközben a magyar czimer az erdélyit már elfedni készül; felülről pedig a szt-István korona az egyesült czimerek fölött lebeg. A szépen gondolt jelenet hátterét összehajló eser- és babér-ágak foglalják el, s mintegy enyhítik a czimerek élénk színezetét. Ez allegorikai kép alatt a Zeyk-czimer áll, alvó oroszánával és karddal átütő török fejével, ezüst mezőben. Az album hátlapján újra igen izletes érc-babérkoszorú, melynek közepén az 1867-diki évszám van. Az album bellenlapja fehér moire-antique, s négy fényképet tartalmaz: Zeyk Károly születés-házát Diódon, lakását Nagy-Enyeden, még Enyeden mulató családjának csoportozatát, s végre Enyed városát, mely különösen a ref. egyházat, a főtanodát, melynek gondnokja, s végre a városi tanácsbáz belsejét tünteti föl. Ezeket egy ajánlat előzi meg, csinos tollrajzzal ékített előlappal, mely elmosódva, Enyed és vidékének déliabásterü képét tünteti föl. Aztán következik a szövég, mely melegen tolmácsolja az enyediek érzelmeit.

— Említve volt lapunkban, hogy a dézsi választás ellen fölterjesztés tétetett és pedig nem méltányolható okokkal. A felsőbbség a választást helybenhagyta, s a mint éppen most írják nekünk, e hó 5-kén városi választott főhadnagy Miller úr is tette esküjét a városházában. Este őt a városi polgárság fáklás-zenevel tisztelte meg, miután előbb a választásra kiküldve volt kormánybiztos Gajzágó Salamon főbíróval s dr. Almásinál tisztelgettek. Ez utóbbiaknál Gyárfás, a főhadnagyul Fodor Károly szónokolt. Mindenik szónoklat a megtiszteltettség által viszonzva volt. A jó hangulatu népség az ünnepé-

lyes menethöl legjobb rendben tért vissza a város-házhoz, a fáklyákat a piacon halomba elégették.

A honvédek javára rendezendő hangversenyt e hó 22-én fogják megtartani a nemzeti színházban. A műsorozatból előlegesen a következőket említhetjük fel: gr. Bethlen Vilma (és nem Róza, mint lapunk közölte) számában (ituk) „Magyar népdalok”-at énekel, — „Egy szép nap, egy művész életéből”, átiratok s változatok magyar népdalok felett, e hangversenyre szerző Gegenbauer, előadja Bokros Ádám né urasszony a Pongrácz népzene-társulata kísérete mellett. „Kettős concert”, két hegedűre Alardtől, előadja Mátéfy Károly és Boér urak, — „Művészi borsd” Hülzeltől, nagy-szerű chorus, melyben közel száz férfi tag fog működni. „Kacagó dal”, énekl. K. Papp Mik-lósné. Quartett, zongora, hegedű, gordonka és Phylharmonikán előadja gr. Bethlen Aurelia k. a., Boér, Bodor Pál és Gegenbauer urak. „Dalra fell” Storchtól, nagy s egyszersmind egyike a leggyönyörűbb szerzeményeknek, előadja az összes férfi műkedvelők. Ezeken kívül a cs. k. zenekar is közre fog működni, a mit azonban egész bizonyossággal nem állíthatunk, s meg kell jegyez-nünk, hogy a fennírt műsorozat is változást szenvedhet. (M. P.)

Figyelmeztetés a honvédelapról nyújtandó segélyrejelésekre nézve. A magyar királyi miniszterelnökség által idei 1340. szám alatt, inséget szenvedő volt honvédek rögtön segélyezése végett kirendelt bizottság működését megkezdvén, az illetőket ezenfelül figyelmezteti, mi-szerint — csak is hitelesen okadatolt kérvények vétethetnek tekintetbe, — a segélyt igénylők mult-jukról honvédelmi igazolványukkal, családi és va-gyoni, illetleg segélyre szorult állapotukról hely-hatósági, — testi rokkant voltukról pedig orvosi — bizonyítvánnyal, végre az üzvegek házassági ok-mánnyal, igyekezzenek kérvényeiket támogatni. Az így felszerelt kérvények a honvédelmi minisz-teriumban, miniszteri titkár Aschermann Ferencz kezéhez lesznek beadandók, s az eddig beadott kérvények közül az e tekintetben hiányosak, ki-

egészítés végett szintén 3 tőle visszaveendő, a ki naponta reggeli 9—11 óráig hivatala helyiségében a kérvényeket átveszi, a hiányosakat visszaadja, a pénztalványokat kiszolgáltatja, s minden e tárgyba-vágó felvilágosításokat és utasításokat megadand. A segélyezési bizottságnak 1867. szept. 5-én tartott üléséből.

Tegnap tette tisztelgését Alsó-Fehérmegye bizottmányának küldöttsége m. Pogány György főispán vezetése mellett királyi biztos gr. Péchy Manó ő exeljánál. A küldöttség délelőtti 11 órakor részelt az elfogadtatásban, mikor is fő-ispán úr szabatos rövid beszédben a választmány bizalmi iratát pecsét alatt ő nmigának átnyújtotta, királyi biztos úr szokott meleg modorában tartott rövid beszéddel fogadta a bizalmi tisztelgést, mire a tiz tagból álló küldöttség tagjai búcsút véve tá-vozának. A küldöttség pár óra mulva megint a királyi biztos úr díszes ebédjén megjelent. Ebéd felett a k. biztos úr meleg és méltányoló pohárkö-szöntést mondott Alsó-Fehérmegye főispánjára, me-lyet a főispán úr szintén viszonzott, éltetvén az Erdély kormányára küldött férfit, ki hivatalos buz-galma s Erdély ügyei iránt, érdekeltsége által mind inkább virja ki a köztisztelget.

Alsó-Fehérmegyeből felszólalás tör-tént lapunkban az ottani ásatások alkalmából a múlkiesek megvédése iránt, a mely alkalommal megemléstünk, hogy e tárgyban czélszerű intézke-dést tenni nem a megyei főbíró, hanem a főispán hatáskörében áll. A mint értesültünk, az ásatás már akkor és azóta nem a megye, hanem Fehérvár város határára foly, mely nincs a főispán hatáskö-rében. Csakugyan a város főbírója gondot fordít a lelhető múlkiesek összegyűjtésére. Ugyancsak úgy értesítettünk, hogy míg az ásatás a megye terüle-tén folyt főispán úr szintén megtette volt az intéz-kedéseket, hogy az egyes értékes tárgyak össze-gyűjtésének, s a lelt tárgyak muzeumunk számára fognak küldetni. Reméljük, hogy ha azok gyűjtésé-ben valami akadályozás történék, az illető ható-ságok sürgetni fogják a felsőbb intézkedést is,

mert az ottani ásatások értékes tárgyakat hozhat-nak felszínre.

Magyar-Sárdon útközvezésre kösziklá-kat robbantván fel, nevezetes geológiai jelensége-ket kaptak. Faleveleket s csigákat, melyek ott ma-radtak ki tudja hányadik őzúvz előtti korszak-ból. A falevelek nem nagyok s hosszuk alakuak, ismeretlen korszak ismeretlen maradványai. Jeles szaktudósunk Pávai V. Elek készült kirándulni a helyszínre, s tanulmányozni ezen fölfedezéseket.

A mint az „I. T.” írja, az országgyűlés összejevetését most csak is e hó vége tájára teszik a pesti hírek.

Szathmár és Szabolcs vármegyék megkezdették a Kossuth levele értelmében remon-stratiokat. Ha mindenik vármegye követni fogná őket, ott lennének megint az ostromállapotnál, hadi-törvényszéknél s gyűjtőpuska nélküli forradalom-nál. — Bizony jól laktunk azzal.

A „Concordia” című pesti román lap is felszólalt az igazságügyminiszteri törvényjavaslat azon tételé ellen, mely a királyföldre külön táblát ajánl, igazolván ezuttal azon állításunkat, hogy ezt a románok is keresztülnéznék. A „Concordia” a m. vásárhelyi tábla mellett nyilatkozik, melyet a ro-mánok is megszoktak. Állítja, hogy az universitás másodbírósgát nem gyakorolt, ez azonban téves állítás, mert a királyföldnek — kivéve a hűtlenség, nagyobb hatalmasság s még pár ily esetet — ren-des másodbírósga az universitás volt. De az uni-versitás s mostani főtörvényszék különböz közeg-gek, s kérdést sem szenved, hogy Erdélyben, vagy csak egy, vagy három királyi táblának kell lenni, ha ugy a geographiai, mint a historiai tekintetekre figyelemmel vagyunk.

Megjelent Stein nyomdájában s ki-adásában „A föld egyes népeinek s országainak ismertetése” czim alatt, Brassai S. természeti föld-iratainak második vagy polgári része, írta Buzogány Áron, történelem s földírtat r. tanára. Ezen iskolai könyv kérdésekben s feleletekben van írva, a ta-noncok felfogásához alkalmas, mely az emberek

létszámát, fajait s országait, tartományait ismerteti. Az egész munka 206 lapra terjed, s jeles szerkesz-tésénél fogva hasznos iskolai könyvül szolgálend.

UJ POSTA.

Madrid, szept. 7. Királyi rendelet e hó 7 ról megparancsolja a szabadságos és nyugdíja-zott tiszteltek, hogy e hó 14-ig magukat szemé-lyesen, saját ezredőknél jelentessék.

London, szept. 7. A „Times” távirati tudósítás után jelenti, hogy Prim nem rég még Valenciában volt, azonban már elhagyta Spanyol-országot, s jelenleg Genfben tartózkodik.

Berlin, sept. 7. Érkezett hírek szerint Poroszország külföldi képviselőihez a francia és osztrák jegyzékekre vonatkozó köriratot bocsátott, mely a mai bürzén többféleképp meghányatott, e körirat az üzletre kedvező hatást gyakorolt, mintán hitelenek ismertették el.

A mai „Kreutz Zig” írja: Poroszország kül-földi képviselőit e hó 2-kán kelt sürgönyében, a Franciaország és Ausztria által a salzburgi talál-kozárról adott nyilatkozatok felől értesítette.

Gabonaár Kolozsvárt sept. 5-én 1867.

(Alsó a. mérő, középár.)

Tisztbúza 3 frt 54 kr. Elegybúza 2 frt 70 kr. Rozs 2 frt 6 kr. Árpa 1 frt 40 kr. Zab 1 frt — kr. Török-búza 2 frt 66 kr. Pityóka — frt 68 kr. Marhabús fontja belváros 15, külvárosban 14 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Sept. 9-kén: 5% Metalikus 100 frt 57.80. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 66.60. Kamat 59.40. 1860. Kölcsön 85.—. Bankrészevény 688.—. Hitel-intézeti részvény 200 frt 183.20. London 10 ft st. 100 frt 23 1/2, kr 123.40. Ezüst 121.25. Cs. királyi arany 5.90.

Sept. 5-kén: Földtehermentési kötvény Ma-gyarországi 69.25. Erdélyi 63.25.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

HIVATALOS.

594,

(300)

(1—3)

Hirdetmény.

A nagybányai m. k. bánya kerületi munkások számára szükségelt 33,400 mérő búza, és 18000 mérő tükletes száraz tengerire — melyekből

14900 mérő búza	Nagybányára
9,400 „ „	Kapnikbányára
1,850 „ „	Oláhláposra
1,930 „ „	Sztrimbulyba
5,320 „ „	Oláhláposbányára

továbbá:

9,300 mérő tengeri	Nagybányára
5,700 „ „	Kapnikbányára
870 „ „	Oláhláposra
1,400 „ „	Sztrimbulyba
730 „ „	Oláhláposbányára

leendő szállítandó, f. év **september 23-án** a nagybányai m. kir. gazdasági hivatal irodájában lepecsételt írásbeli ajánlatok útján árcsökkentés fog tartatni.

Vállalkozni kívánók arról oly módon értesítettek, miszerint 10% bánatpénz-zel ellátott, s lepecsételt ajánlataikat f. év **september hó 23-án** déli 12 óráig a nagybányai m. kir. gazdasági hivatal irodájában adják be; — későbbi ajánlatok, vala-mint olyanok is — melyeknek külső borítékán, a fen kijelölt bánatpénz betétele meg-említve nincs, semmi ürtügy alatt el nem fogadtatnak.

A szállítási feltételek Nagybányán, ugy Sztrimbulyban és Kapnikbányán az illető gazdasági irodában, akár mely órában megtekinthetők.

Kelt Nagybányán, augusztus 30-án, 1867 a m. kir. gazdasági hivatal által.

NEM HIVATALOS

(299)

(2—3)

Pályázat.

Az erdélyi gazd. egyet titoknokai állomása ürességbe jöven, arra ezennel pá-lyázatot nyitattik. A titoknokai állomáshoz 800, frt havi részletekben fizetendő, évi fi-zetés; szálláspénz czim alatt 200 frt; szolga-tartás, irodai kellékek és irások fizetés-czim alatt ismét 200 frt van állandóan hozzá kötve. Szükséges, hogy a magát ajánló egyén a németnyelvben is jártas legyen, a gazdasági tudományokban pedig elméleti s gyakorlati ismeretekkel birjon. Pályázni kívánók a szükséges szakismeretet tanu-sító bizonyítványokkal ellátva folyamodványaikat f. évi **oct. hava 25-ik napjáig** Nagy Ferencz tanárhoz (bel-farkasutca 54 sz.) küldjék, vagy adják be. A ki-jelölt határnapon túl érkező folyamodványok el nem fogadtatnak.

Kolozsvárt a gazd. egyet igazgató-választmányának 1867 sept. 4-kén tartott üléséből.

Báró HUSZÁR SÁNDOR, alelnök.

NAGY FERENCZ, h. titkár.

FEIER MELL-SZÖRP

(weiszer Brust-Syrup)

több egészségügyi hatóságok s tisztí főorvosok által igazolva, mindennemű idült köhögések, mellfájások, nátház, elévült rekedtség, torok-bántalmak s tüdő-elnyálkásodás ellen eddig még kielégítő siker nélkül soha nem használtatt! — Ezen szörp mindjárt az első használatnál feltűnőleg jó-tékonyan hat, — különösen görcsös köhögés és száraz-hurutnál; elősegíti a nehéz- s megaludt nyálkakiköpést, a gége-ingert azonnal enyhíti, s rövid idő alatt eltávolítja minden, — még az oly heves és gonosz aszkórköhögési is, s a vérhányást.

Egy nagy üveg 1 frt 25 kr. o. é.

Egy nagy üveg 1 frt 25 kr. o. é.

„ kisebb „ — „ 80 kr. o. é.

„ kisebb „ — „ 80 kr. o. é.

Kapható: Kolozsvárt BINDER K. (ezelött Ritter) gyógyszerházában bel-monostorutcában a redonté során.

(297)

(3—3)

Építkezési felhívás.

A kolozsvári ev. ref. egyház Kolozsvárt a kül-magyarutca elején, piacz-soron fekvő s kerttel a Szamosra rugó, ugynevezett „LILIO” vendéglődját előre meg-állított terv szerint újból szándékozván építtetni, az építési költségek 33 % harmincz-három ezer forintba állapítottak meg. Vállalkozni kívánók, kik az építést saját költsé-gükön, a fogadónak több éven át szabad használatá, s azon idő alatt az egyházi-pénztárba éventé 600% hatszáz o. é. ft fizetése mellett eszközölni hajlandók vol-nának, f. é. **december 1-ig** jelentkezzenek kolozsvári ref. lelkész t. Szász Do-mokos urnál, kinél a terv s az építési feltételek megtekinthetők.

Kolozsvárt, 1867 aug. 28-kán.

Az ev. ref. egyház képvisleti közgyűléséből.

BEIMEL és HERZ

Pesten országút 3 sz.

Ajánlják 11 év óta fennálló Apolló-szappan főraktárukát, mely f. é. augusztus 15-ke óta az elhírhedett

Apolló-gyertya

minden nemeinek főraktárával van összekötve, s számos megrende-lést kérve, pontos és legszorgalmasab szolgálattól kezeskednek.

BEIMEL és HERZ

Pest, országút 3 sz.

O v á s !!

már 35 év óta a legjobb hitelnek örvend a jeles tulajdonságai miatt nagyon híres

Fernolendt Ferencz-féle bécsi-vitriol nélküli csizma fénymaz.

és ezért bel- és külföldön ezen készítmény általánosan elismert jelességéért többen (és ezek közt volt könyvvezetőm, ki magát Fernolendt Ferencz öcsésének nevezi) azon meggondolatlan eszmére jöttek, hogy magokat idegen tollakkal felékesítve „bécsi fénymaz” néven az enyémhez hasonló vignette alatt egy sokkal rosszabb készítményt terjesztessenek. Azért én

FERNOLENDT ISTVÁN

hirdetem és tudatom, hogy még nagybátyám életében 22 évig vezettem a gyártást, kezelést, és hogy boldogult bátyámnak Fernolendt Ferencznek egyetlen és törvényes örököse én vagyok, és mint ilyen egyedül bírom a „bécsi fénymaz” gyártásának titkát, mely fénymaz nem száraz, hanem jóságá mellett 4—5 évig egyenlő légyn és irissen megmarad. Ennélfogva intem a nagy érdemi közönséget és t. kereskedő urakat ismételve és különösen, miszerint ne engedjék magokat csalók-tól rossz készítménnyel, részdetni valamint a bört ros vegyítékekkel bemázoltatni.

Az én törvényes bejegyzett czégem

ELŐBB Fernolendt Ferencz MOST István

Gyárom van: Bécs, Landstrasse Hauptstrasse Nro 74.

Gyári-raktárom: ezeltött Grünangergasse Nro 8. most Stadt Schulerstrasse Nro 21.

Bécs, aug. 1. 1867.

FERNOLENDT ISTVÁN.

STEIN JÁNOS könyvkereskedésében Kolozsvárt előfizethetni

a magyar szabadságharcz történetére, 1848—1849-ben.

Az egész munka 10 képes füzetben fog megjelenni.

Előfizetési ára 3 frt.

Hogy ezen érdekes történelmi munkát bárki is megszerezhesse, a fentebbi könyvkereskedés egyes füzetekre is elfogad előfizetéseket 30 krjával, azon megjegyzéssel, hogy az első füzetet az utolsó füzetnek ára is azaz 60 krajczár fizetendő.

Ugyan csak STEIN JÁNOSnál Kolozsvárt:

Egy nyílt szó

GÖRGEI ARTHUR honvéd tábornok

ügyéhez. Írta Asserman Ferencz. 2-dik kiadás, egy függelékkel. Ára 30 kr.

Deák-tolla

kétféle u. m. hegyes és tompa-orrú, 1 skatulya 12 ducet 1 frt 40 kr. mint Pesten.

Kiadó szállás.

A belső-szénutczában 153 szám alatt egy szállás kiadó: három szoba a hozzátartozó részekkel és kerttel.

(298)

(2—3)

Egy igen jó, csaknem egészen új

ZONGORA

bérbe kiadó. Megnézhetni, s értekez-hetni iránta középütczában a 458-dik számú háznál, az emeletben.

(294)

(3—3)

A Kolozsvár városi redoutte épülete-ben levő vendéglő.

minden ahoz tartozó joggal, telyes butor-zattal, ugy szintén farsang idényre a tánc-teremhez osatolt étterem ellátása étkekkel és italokkal, az eddigi vála-kozó betegségi állapota miatt, folyó évi october 1-ső napjától kezdőleg 1 vagy két évre kedvező feltételek mellett, bérbe adó. Vállalkozók kéretnek a feltételek meg-tudása iránt Redoutte bérő dr. Hintzhez folyamodni.

(295)

(3—3)

Egy kitanult hibátlan szürke

hátas paripa, 7 éves 15 1/2 markos ló eladó. Értekezhetni hidelvén ujtutca 471 ház szám alatt.

(11—12)

Vilám háritól

(196)

Kastélyok, nyárlakok, majorok, városi és falusi házbirtokosoknak! Építmények, kamarák, raktárak stb. villámcsapástól megőrzésére mely tisztelettel ajánlja alólt építész és technikai tekintélyek által legjobbnak elismert és utólagosan

cs. kir. szabadalmazott isolt (észegéti) vezetével, és szabad réz-sodronnyal, melyek egyszerűsített és szilárd alkotuk által minden eddigi villámháritót messze felülmúltak és a legutányosb áron állítja elő BRÜLL ANTAL gyára. Bécs, Asegrund, Nro. 6. Árjegyzékek kívánatra ingyen.

Törvényjavaslat a polgári törvénykezési pörrendtartás tárgyában.

(Folytatás.)
172. §.

Ha azon fél, kinek az eskü jogérvényesen oda ítéltetett, az ítélet hozatala előtt vagy után meghalt, a bíróság, a fél jogutódainak kérelmére az ellenfél meghallgatása után végzéssel döntse el, vajjon az esküt a fél jogutódai letehetik-e, vagy pedig azt az elhalt fél által letettnek tartani lehet-e?

Az eskü letettnek csak azon feltétel alatt tarthatatik, ha a fél arra maga ajánlkozott, s ez iránt azon körülményeknek, melyekre megesküdni akar, határozott kijelölésével, akár az általa sajátkezüleg aláírt perirratban határozott nyilatkozatot tett, akár pedig külön sajátkezüleg aláírott, vagy ha írni nem tud: keze keresztvonásával két tanu előtt megjegyzett nyilatkozatát a per befejezése előtt a peresomóhoz tette, és az eskü letételét sem késleltetni, sem perorvoslatok által magától elhárítani nem igyekezett.

Az e kérdésben hozott végzés ellen mindkét fél semmisségi panasszal élhet.

Ötödik czim.

A bírói határozatokról.

I. Fejezet.

Végzések és ítéletek.

Peres ügyekben a bíróság csak a per folytán kifejtett tények, és azok iránt előadott bizonylatok szerint tartozik határozatot hozni.

De az igazolt ténykörülményekből felmerülő jogalapok szerint, ha csak világos törvény nem tiltja, akkor is határozhat, ha a felek azokra nem hivatkoztak.

174. §.

Minden fölsőleges bizonyíték mellőzendő. — Ha az ajánlt, tanui vagy szakértői bizonyításnak szüksége fenn nem forog: a bíróság ennek mellőzését külön végzés nélkül a végítéletben indokolja.

175. §.

Az eljárás befejezése után a per érdeme ítélet által döntetik el; minden egyéb esetekben pedig a bíróság végzés által határoz.

176. §.

Az ítéletek a sommás szóbeli vagy rendes eljárás berekesztésével külön szerkesztessenek; azok bevezetésében a felek nevei, a per czíme s tárgya és az eljárás berekesztésének napja világosan kitétessék: magában az ítéletben pedig a főügy, mellékötelezettségek és perköltések iránti határozat szabatosan körülírva foglaltassék.

177. §.

Minden jogügy, habár abban több pertárs vett részt, mindig egy ítélet által döntendő el, — és abban mindegyik érdekelt félnek jogai és kötelességei pontosan megállapítandók.

178. §.

Az ítélet egész terjedelmében a perrel vezetett jegyzőkönyvbe, vagy szabályszerű rendes eljárásnál a peresomóba beiktatassék.

179. §.

Mind az ítéletek, mind a peres vagy nem peres ügy érdemét elintéző végzéseket okokkal kell támogatni.

180. §.

A bírói határozat, legyen az ítélet vagy végzés, tovább nem terjedhet, mint a felek kérelme, habár a törvény nekik több jogot engedett volna is.

181. §.

A pert vesztő fél a perköltésekben rendszerint elmarasztalandó, ha ezek a per folyta alatt felszámítottak. A felek által nem jegyzett s nem kért költségek kölcsönösen megszüntetettnek mondatnak ki.

182. §.

Az ügyvédi vagy gondnoki díjak az ítéletben mindenkor számszerint összegben megállapítandók; egyébiránt a bíróság belátására bízatik alperest a felszámított költségek- és díjaknak megtérítésében elmarasztalni, ha felperesnek az egész kereseti követelés meg nem ítéltetett is. Valamint a bíróság belátásától függ a per körülményeihez képest a perköltéseket kölcsönösen megszüntetni, vagy csak bizonyos arányban itélni meg.

183. §.

Az elmarasztaló ítéletben a kötelezettség teljesítésére szabandó határidő mindenkor határozottan tételessé ki; mely határidő sommás perekben legfeljebb 8, rendes perekben pedig 15 napban állapítatik meg. Csúpan ha alperes valami munka vagy foglalkozás teljesítésére ítéltetik, kell a bírónak a végett a körülmények szükségletéhez képest, hosszabb határidőt rendelni.

184. §.

A kötelezettség teljesítésére kiszabott határidő folyama szóbeli perekben az ítélet kihirdetését, rendes perekben pedig az ítélet kézbesítését közvetlen követő napon veszi kezdetét.

185. §.

A törvényes szünnapok, melyekre nézve az 1840. XV. t. cz. II. r. 13. fejezetben megállapított szabályok egyelőre fentartatnak, minden határidőbe beszámítandók; ha pedig a határidő lejártá ily valamely szünnapra esnék, a határidő a legközelebbi köznapi napig terjed.

186. §.

Oly ítéletekben, melyek által a pernek kime-netele eskü általi bizonyítástól tétetik függővé, a bizonyítás teljesítése végetti határidő megszabandó;

egyszersmind azon következés is világosan kifejezendő, melyet az eskünek mind megtagadása, mind letétele maga után von.

187. §.

Ha az eljárás befejezése után végzés általi határozat hozatik, annak kézbesítésével úgy kell bánni, mint az ítéleteknél.

188. §.

A per bírósága előtt kötött és tárgyalási, vagy perfelvételi jegyzőkönyvbe ígatott egyezségek ítélet erejével bírnak, és ezeknek kiadványozása s kézbesítése akképp történik, mint ez a fennebbi §-ban az ítéletekre nézve szabályoztatott.

189. §.

A bírói kiadványokba, nevek- vagy számokra nézve becsúszott hibák valamelyik fél kívánatára az elsőbíróság által, melynél a hiba történt, kijavíthatók.

II. Fejezet.

A bírói határozatok kézbesítése.

190. §.

A keresetre hozott első végzés alperesnek saját kezeihez adandó.

Megengedtetik azonban, hogy az első végzések annak kézbesítésének, ki valamely féltől ily végzések elfogadására külön felhatalmazással bír.

Minden egyéb a per folyamában hozott végzések a felek megbízottjainak kézbesítendők.

Jogi személyeknek (20., 54. §§.) szóló határozatok azok képviselőjének kezeihez adandók.

191. §.

A keresetlevélre hozott idéző végzést a bíróság vagy hivatalból kézbesíteti, vagy pedig felperes kívánására és költségére a kézbesítés eszközését felperesre bizza.

192. §.

A bíróság helyén, és attól egy mértföldnyi távolságban, a kézbesítés a törvényszolgá által teljesítetik; különben annak teljesítése végett közvetlenül azon elsőfolyamodású törvényszék, járásbeli bíróság vagy községi hatóság lesz megkeresendő, melynek területén a fél lakását tartja.

Megkeresésvény által történik a kézbesítés akkor is, ha a lakhely az ország határain kívül ugyan, de az örökös tartományokban fekszik.

193. §.

A kézbesítés a fentebbi §-ban említett esetekben felperes kívánatára postán is történhetik térítvény mellett. Ily esetben az irat borítékára a fél címén kívül a bíróság neve, az irat száma, és ha szükséges az is feljegyzendő, hogy az irat a fél saját kezeihez adassék.

194. §.

Ha alperes külföldön tartózkodik, a bíróság a kézbesítés eszközlése végett közvetlenül alperes lakhelye bíróságát is megkeresheti. Ily megkeresvények tekintetében az egyes külföldi államokkal a kézbesítések kölcsönös eszközlése végett a levelezésre nézve fennálló saját rendszabályok tartandók meg.

Ha azonban alperes oly államban tartózkodik, melylyel a kézbesítések kölcsönös eszközlése tekintetében viszonyosság nem letezik: ez esetben a bíróság a kézbesítés eszközlése végett az igazságügyi miniszterhez forduljon.

195. §.

Az idegen udvaroknál levő követek és követsekhez tartozó személyek elleni keresetek kézbesítése végett az elsőbíróságoknak mindenkor az igazságügyi miniszteriumhoz kell járniuk.

196. §.

A perben eljáró bíróság, vagy a megkeresett hazai bíróság és községi hatóság által a kézbesítés teljesítésével megbízott szolgá vagy községi jegyző a keresetlevelet vagy egyéb iratot alperesnek kézbesítvén, ettől az irat átvételéről bizonyítványt vegyen, melyben a kézbesítés napja mindenkor kiteendő. A kézbesítő a vétibizonyítványt azon hatóságnak, mely őt, a kézbesítés teljesítésével megbízta, azonnal murtassa be.

A megkeresett bíróság vagy községi hatóság pedig a vétibizonyítványt a megkereső bírósághoz 24 óra alatt küldje; illetőleg a félnek adja át, midőn a kézbesítést közvetlen ez eszközölte.

197. §.

Ha a fél a neki kézbesítendő iratot elfogadni vonakodik, az irat mindameltt nála hagyandó, de e körülmény a kézbesítésről szóló bizonyítványban megjegyzendő. Az ilyképp alperesnél hagyott irat kézbesítettnek tekintetik.

198. §.

Ha a kézbesítéssel megbízott hivatalos személy a felet rendes lakásán nem találja, és első végzés kézbesítése forog fenn: ez esetben az idéző végzést két tanu jelenlétében alperes lakása ajtajának belsejére, vagy ha ez lehetséges nem lenne, külsőjére függeszse fel, de erről a háznevet vagy szomszédokat szintén értesítse.

199. §.

Ha a per folyama alatt valamelyik félnek ügyvédő lakását megváltoztatta, vagy eltávozt a nélkül, hogy azt a bíróságnak bejelentette, a kézbesítés elfogadására más megbízottat rendelt volna: a kézbesítendő irat a bíróságnál kifüggesztendő. Ily kifüggesztésnek ugyanazon fogánatja van mint a kézbesítésnek.

200. §.

Alperes részére ügygondnok rendelendő:

a) ha a jelentésből kitűnik, hogy az első végzés kézbesítése előtt hazulról hosszabb időre távozt;

b) ha az országban kívül tartózkodik;

c) ha felperes keresetlevélben helytartósági bizonyítvánnyal igazolja, hogy alperes tartozkodási helyét földelni nem sikerült.

Ez utóbbi két esetben a keresetlevél az idéző végzésben azonnal kinevezendő gondnoknak is kézbesítessék.

Az ügygondnok kötelességei ugyanazok, mint a fél által rendelt ügyvédé; azon felül tartozik a gondnoksága alá helyezett személy védelmére szükséges lépéseket megtenni.

202. §.

Hirdetmény általi idézésnek van helye:

a) ha alperes az országban kívül tartózkodik, és a kézbesítésről kellő időben bizonyítvány nem érkezik, de ily esetben a hirdetmény általi idézés csak felperes kérelmére rendeltetik el;

b) ha alperes tartozkodási helye nem tudatik, és az a 220. §. c) pontja szerint igazoltatik. Ily esetben a hirdetmény mindjárt a keresetlevél elintézésékor kibocsátandó.

203. §.

A hirdetményben a kereset tárgya, az arra hozott végzés tartalma és a gondnok neve foglaltatik; egyszersmind alperes felhivatik, hogy vagy a részére rendelt gondnokot ügyének czél szerű védelme iránt köllőleg utasítsa, vagy a bíróságnál más ügyvédet nevezzen; ellenkező esetben mindezek elmulasztásának következményeit magának tulajdonítsa.

A hirdetmény a hivatalos hirdalában s a körülményekhez képest külföldi hirdalában is közzéteendő, és a bíróság kapujára kifüggesztendő.

204. §.

Ha felperes rábizonyul, hogy alperesnek előtte tudva volt lakhelyét elhallgatta: az egész eljárás semmis, s felperes a költségek megtérítésében s ezen felül 20-tól egész 200 frtig terjedhető pénzbüntetésben is elmarasztaltatik.

A szász. kir. udvarnál lévő idegen követek szolgálataiban álló személyeknél a kézbesítés a főudvarnagyi hivatalhoz intézendő megkeresvény útján történik.

206. §.

Külföldi bírói hatóságok megkeresései folytán a hazai bíróságok, a mennyiben közöttök viszonyosság létezik, az idéző végzés kézbesítését elrendelni tartoznak.

Hatodik czim.

A Perorvoslatokról.

I. Fejezet.

Felfolyamodás.

207. §.

Felfolyamodásnak egyedül a rendes eljárásban s oly végzés ellen van helye:

a) mely valamely közönséges állított okirat közlése iránti kérelemre azon kérdésben hozott vajjon az okirat valóban közö-e, vagy sem (132. §.);

b) mely a felfedező eskü iránti kérelemre azon kérdésben hozott, vajjon az ellenfél felfedezéssel tartozik-e vagy sem (167. §.).

208. §.

Az előbbi §. esetein kívül sem a per további folyamában, sem valamely felsőbb bíróságnak visszaküldő vagy utasító végzése ellen, külön felfolyamodásnak nincs helye; hanem a feleknek minden előleges jogfentartás nélkül is szabadságukban áll a per folyta alatt felmerült panaszait, az ügy érdemében hozott ítélet elleni fellebbezéssel összekapcsolni.

209. §.

A folyamodás azon végzésnek, mely ellen intézettet, kézbesítéstől számítandó 15 nap alatt írásban s mindig az első folyamodási bíróságnál nyújtandó be.

Postán küldött felfolyamodások csak úgy fogadtatnak el, ha azok a kézbesítés után ugyanezen határidő alatt a bíróság ígató hivatalába beérkeznek.

210. §.

A folyamodások két példányban nyújtandók be; egyik példány a per — illetőleg iratesomóhoz jó, — a másik pedig az ellenféllel csak egyszerien közöltetik. Ha több külön érdekű ellenfél volna, a felfolyamodó tartozik még annyi felzetet benyújtani, hogy mind maga, mind az ellenfelek mindegyike a történt felfolyamodásról értesíthetők legyenek.

211. §.

A törvényes határidő eltelté után beadott felfolyamodások az alsóbb bíró által hivatalból visszautasítandók. Törvényes határidőben beadott felfolyamodást, az első folyamodási bíró minden illető irománnyal együtt, jelentése kíséretében a másodbírósághoz legfeljebb 8 nap alatt felküldeni köteles.

212. §.

Oly körülmények és bizonyítékok, melyek az elsőbíróságnál elő nem fordultak, csak úgy hozatathatnak fel a felfolyamodásban, ha a végzés a felfolyamodó meghallgatása nélkül, ellenfelének egyoldalú kérelmére következett.

213. §.

Ha a másod-bíróság az elsőbíróság végzését helybenhagyta, további felfolyamodásnak nincs helye.

Ha pedig a másod-bíróság az elsőbíróság határozatát megváltoztatta; az elleni felfolyamodás a 209. §. szabályai szerint, az elsőbíróságnál nyújtandó be, s innen a másodbíróság útján a harmadbírósághoz terjesztendő.

214. §.

A jelen törv. rendtartás szabályaiban meg nem engedett felfolyamodások az elsőbíróság által hivatalból visszautasítandók.

215. §.

További perorvoslatnak oly végzés ellen nincs helye, mely által valamely felfolyamodás, fellebbezés, vagy semmisségi panasz visszautasítottatik. Ily folyamodások az elsőbíróság által egyszerien visszautasítandók.

Mennyiben van helye ez esetben semmisségi panasznak: a 228. §. határozza meg.

II. Fejezet.

216. §.

A ki magát valamely ítélet által terhelve érzi, az ellen a törvényes határidő alatt fellebbezéssel élhet. Az ezen határidő elmulta után bejelentett vagy benyújtott fellebbezvények az első bíró által hivatalból visszautasítandók.

217. §.

Rendes eljárásnál a fellebbezvényt mindenik fél, ki avval élni kíván, az ítélet kézbesítésétől számítandó 15 nap alatt tartozik az elsőbíróságnál írásban benyújtani. Postán érkezett fellebbezvényekre nézve a 209. §-ban foglalt szabályok szolgálnak zsinórmértékül.

A fellebbezés indokai magában a fellebbezvényben adatként elő, — sem külön beadványnak az indoklásra, sem halasztásnak a beadási határidőre nézve helye nem lévén.

218. §.

Az elsőbíróság ítélete ellen törvényes időben beadott fellebbezvély a végrehajtásra nézve elhalasztó joghatállyal bír.

Azon fél, ki a fellebbezhetőség jogáról okmány-szerűleg világosan lemondott, fellebbezési jogorvoslat-tal csak birtokon kívül élhet.

219. §.

Ha az ítélet több pontból áll, a fellebbezvényben azok, melyek által fellebbező magát terhelve érzi, határozottan kiteendők.

A többi pontokra nézve az ítélet a fellebbezési határidő kiteltével jogerejűvé válik.

220. §.

Ha több pertársak közül nem mindnyájan fellebbezték: az ítélet a fellebbezési határidő lejártával a nem fellebbezőkre nézve rendszerint teljes jogerővel bír.

221. §.

Az előbbi §-ban megállapított általános szabály alól kivételnek van helye:

a) ha a képviselő, illetőleg védelem közös, vagy az eljárás szabályaihoz képest közönséges tartandó;

b) ha a követelés vagy kötelezettség minden pertársra nézve ugyanazonos;

c) ha a követelés vagy kötelezettség a pertársak viszonyaihoz képest különböző ugyan, de ugyanazon jogalapról származik, — a mennyiben e jogalap a fellebbezés folytán érvénytelennek nyilvánítatnék.

Ily esetekben az ítélet minden érdekelt pertárs nevében fellebbezettek tekintetik, azok kivételével kik a per folyamában netán a fellebbezésről világosan lemondottak, vagy a kötelezettséget önként elfogadták.

222. §.

A törvényes időben benyújtott fellebbezvény első példánya a peresomóhoz csatoltatik, második példánya pedig az ellenféllel közöltetik. Maga a fellebbező felzetileg értesítendő.

Az első folyamodási bíró, az összes perirományokat az ítéletnek hiteles másolatával együtt, jelenlété mellett a fellebbviteli bírósághoz 8 nap alatt terjeszse fel. Ez idő, ha ugyanazon ítélet ellen a felek számához képest több rendbeli fellebbezésnek lehet helye: azon fellebbezvény beadási határpapjától számítottatik, mely legkésőbb jár le.

Az elsőbíróságnál elő nem fordult ténykörülmények és bizonyítékok a fellebbviteli bíróság által a határozat hozatalánál tekintetbe nem vétethetnek.

224. §.

Ha a másodbíróság a ténykörülményeket nem látja annyira kifejtve, hogy alaposan ítélhessen, és a tárgyalás folytatásától valószínűleg siker várathatik: az ítéletet egészben vagy részben feloldhatja, s vagy bizonyos pontokra nézve újabb tárgyalást s további bizonyítási eljárást rendelhet, és ekkép az elsőfolyamodási bíróságnak a tárgyalás kiegészítését s újabb ítélet hozatalát hagyhatja meg, habár ezt a felek nem kérték volna is.

225. §.

Ha a másodbíróság részben érdemileg ítélt, részben pedig az előbbi §. értelmében az elsőbíróságot további eljárásra utasította: a másodbírósági ítéletnek érdemleges része ellen csak akkor lehet fellebbezéssel élni, ha az elsőbíróságnál újabb ítélet bozatt, és az elleni fellebbezés folytán már a másodbíróság is ítélt.

A fellebbezési határidő tehát az első alkalommal hozott másodbírósági ítélet érdemleges része ellen szintén csak azon naptól számítottatik, melyen a másodbíróságnak újabb kiegészítő s érdemleges ítélete a félnek kézbesítettik.

Ha pedig az elsőbíróságnak a részbeni feloldás folytán hozott újabb ítélete ellen, az érdekelt fél fellebbezési jogorvoslattal nem él: ez esetben az első

alkalommal hozott másodbíróági ítélet érdemleges része ellen a felebbviteli rendes határidő az elsőbíró-ság újabb ítéletének kézbesítése napjától fog számítható.

226. §. A másodbíróági ítélet elleni felebbezésnek a harmadbíróshoz akár helyben hagyott, akár megváltoztatott legyen az elsőbíróági ítélete, mind a sommás, mind a rendes perekben helye van. A felebbezésre nézve is úgy kell eljárni, mint az elsőbíró-sági ítélet elleni felebbezésnél.

227. §. Ha valaki két egyenlő ítélet ellen további felebbezéssel él, és felebbezésre a harmadbírósnál is elvetették: az, mint konokul perlekedő, 10 főtől egész 300 frtig terjedhető, a harmadbírósg által a per körülményeire és a konokság mértékéhez képest megállapítandó bírsággal büntetetik.

III. Fejezet.
Semmiségi panaszok.

228. §. Semmiségi panasznak, a mennyiben a jelen törvény által egyes esetekre nézve kizárva nincs, — mind végzés, mind ítélet ellen lehet helye.

Semmiségi panaszok azonban sem felfolyamodással, sem felebbezéssel össze nem kapcsolhatók.

229. §. Semmiségi panaszok általában az alaki jogszabályok sérelméből (3. §.), a következő esetekben van helye:

a) ha a bíróság valamely polgári bíróságok hatósága alá nem tartozó ügyben járt el, habár a felek e miatt az eljárás folyamán kifogást nem tettek is;

b) ha a bíróság valamely különben a polgári bíróságok hatósága alá tartozó ügyben illetéktelen volt, s alperes az illetőség tekintetében a törvényes határidő alatt kifogással állt;

c) ha a bíróság az illetőségi szabályok helytelen alkalmazásával magát valamely ügyben akár hivatalból, akár alperes kifogása folytán illetéktelennek mondotta ki;

d) ha a bíróság a határozat hozatalánál szabályszerűleg alakítva nem volt;

e) ha alperes nem törvényszerűen lett megidézve;

f) ha önképviselőre nem jogosított személy idéztetett, s ezen hiba utólag sem hozott helyre;

g) ha valamely félért egy harmadik felhatalmazás nélkül lépett fel;

h) ha valamely alkeresetlely vagy perorvoslatot avagy illetőségi kifogás az elkésés indokából helytelenül utasított vissza;

i) ha valamely félnek oda ítélt, de annak az ítélet hozatala előtt vagy után közbefojt halála miatt le nem tehetett eskü, letettek mondatott ki, vagy ellenkezőleg, letettek ki nem mondatott;

k) ha az eskü letételére kitűzött hatánap elmulasztása miatt beadott igazolási kérelem fölött hozott véghatározatot egyik vagy másik fél sérelmesnek tartja;

l) ha az igazolási kérelemnek, valamely perirat beadásának elmulasztása miatt hely nem adatott.

Mily esetekben van helye semmiségi panasznak a végrehajtás folyamán s az eljárás eltérő módjai szerint, az illető helyeken adatik elő.

230. §. Az előbbi §. esetek kivül a sommás eljárásban semmiségi panaszszal lehet élni:

a) ha alperes az okirat valódiságát tagadta, vagy szavatosságra hivatkozott, s a bíróság az okiratot valódinak találván, vagy a szavatosságnak helyét nem látván, az eljárást folytatja;

b) ha felperes a sommás eljárásról rendes perre utasított;

c) ha ítélet a meg nem jelenés indokából hozott, a 82. §. esetében.

231. §. A 229. §. b), c), d), és l) betűi alatt elősorolt eseteket kivéve, a per folyama alatt semmiségi panaszt emelni nem lehet. De azon esetekben is, melyekben a semmiségi panasz megengedett: e jogorvoslat használata a per folytatását nem akadályozza.

Az utóbbi esetekben a semmiségi panaszszal csak a panasz tárgyra vonatkozó iratok és külön jegyzőkönyvek terjesztetnek fel.

232. §. Ha semmiségi panaszra a végítélet nyújt alkalmat, a feleknek szabadságukban áll, u 217. §-ban kijelölt határidő alatt akár semmiségi panaszszal, akár felebbezéssel, akár eme jogorvoslatok mindegyik nemével élni.

Az utóbbi esetben mind a semmiségi panasz, mind a felebbezés külön írásban s ügyvédi ellenjegyzéssel mellet nyújtandó be, s egyszersmind a semmiségi ok, a 229. §. eseteihez képest határozottan kiteendő. Sommás eljárásban a semmiségi panasz az ítélet kihirdetésekor szóval és indokolva jelentetik ki.

233. §. Az elsőbírósg a kellő időben beérkezett semmiségi panasz a felfolyamodásokra érvényes szabályok szerint azonnal elintéztetve, az összes perirátokat a másodbírósg mellőzésével egyenesen a semmisítőszékhez terjeszt fel, és felterjesztő jelentésében a panasz valódisága iránt is nyilatkozni tartozik. Ezen jelentés a feleknek kérelmekre hiteles másolatban kiadandó.

Az elkésve benyújtott semmiségi panasz hivatalból visszautasítottatik.

234. §. Midőn akár ugyanazon fél, akár különböző ügyfelek semmiségi panaszt és felebbezést nyújtottak

be, az összes iratok ez esetben is közvetlenül a semmisítőszékhez terjesztendők.

Ha a semmisítőszék a panaszt alaposnak találja: határozatról az elsőbírósgot közvetlenül értesíti, s ez esetben a felebbezés az illető félnek egyszersmind visszautasítottatik.

Ha pedig a semmiségi panasz alaptalannak találják: ennek kijelentése mellett a semmisítő szék az összes iratokat közvetlenül azon bírósághoz küldi, mely a felebbezés folytán az érdembeni határozat hozatalára mint felebbviteli bíróság van hivatva.

A semmisítőszék határozatról a felek az érdemben hozott ítélet által értesítettnek.

235. §. Azon fél, ki ugyanazon ítélet ellen semmiségi panaszszal s felebbezéssel állt, és a semmisítőszék az előbbi merőben alaptalannak találta: 20 főtől 300 frtig terjedhető pénz bírságra büntetetik. E bírságot a felelősök a 44. §. alkalmazása mellett, az ügyvédet terheli.

236. §. A másodbírósg határozat ellen csak akkor van helye semmiségi panasznak, ha a semmiség esete a másodbírósg ítélet hozatalánál merült fel.

A másodbírósg határozatok ellen emelt semmiségi panaszok az összes ügyiratokkal együtt az elsőbíró által a másodbíróshoz, s innen további jelentés mellett a semmisítőszékhez terjesztendők. A másodbírósg a felterjesztő jelentésben a panasz valódisága iránt szintén nyilatkozni tartozik.

237. §. A másodbírósg határozat elleni semmiségi panaszok által sem annak végrehajtása, sem az elrendelt jogszert eljárás fel nem tartóztathatik.

238. §. Ha a semmisítőszék a semmiségi panaszt alaposnak találja, és a panasz az illetőség hiányából emeltetett: a perirátot az illetékes bírósághoz utasítja. Egyéb esetekben az ügy érdemébe nem bocsátkozhatik, hanem az elkövetett formásértést végzésében kijelöli és azt s attól kezdve a további egész eljárást megsemmisítvén, a formásértés kijavítását s annak alapján netalán újabb eljárás rendeli meg, a formásértő bíróságot újabb határozathozatalra utasítja, s ekkép az összes ügyirátokat, ha a panasz az elsőbírósg határozata ellen volt irányozva, — a felebbviteli bíróság mellőzésével egyenesen az elsőbíróshoz késelelem nélkül visszaküldi; ha pedig a semmiségi panasz a másodbírósg valamely határozata ellen volt intézve és az ügyirátok a másodbírósg útján terjesztettek fel: azok ismét ugyanazon másodbíróshoz küldetnek vissza.

239. §. Ha a semmisítőszék a semmiségi panaszt alaposnak találja, és a panasz az illetőség hiányából emeltetett: a perirátot az illetékes bírósághoz utasítja. Egyéb esetekben az ügy érdemébe nem bocsátkozhatik, hanem az elkövetett formásértést végzésében kijelöli és azt s attól kezdve a további egész eljárást megsemmisítvén, a formásértés kijavítását s annak alapján netalán újabb eljárás rendeli meg, a formásértő bíróságot újabb határozathozatalra utasítja, s ekkép az összes ügyirátokat, ha a panasz az elsőbírósg határozata ellen volt irányozva, — a felebbviteli bíróság mellőzésével egyenesen az elsőbíróshoz késelelem nélkül visszaküldi; ha pedig a semmiségi panasz a másodbírósg valamely határozata ellen volt intézve és az ügyirátok a másodbírósg útján terjesztettek fel: azok ismét ugyanazon másodbíróshoz küldetnek vissza.

240. §. A mennyiben valamely semmiségi eset a harmadbírósg ellen forogna fenn, az eljárásra nézve a 236. és köv. §§. szabályai tartandók meg.

A semmisítőszék alakulásáról ily esetre a 4. §. intézkedik.

241. §. Ha a bíróság a semmisítésre nyilvánvaló vétésé által szolgáltatott volna okot, a feleknek kárpótlással tartozik.

IV. Fejezet.
Igazolás.

242. §. Sommás eljárásnál a megjelenés elmulasztása miatt igazolási kérelemnek helye nincs, — mindkét félnek szabadságában állván a per sommás uton megújítani, vagy a 82. §. végpontjában megengedett két esetben a késelelem indokából hozott ítélet ellen semmiségi panaszszal élni.

243. §. A rendes eljárás folyamán az igazolási kérelem az elmulasztott hatánaptól számítva 15 nap alatt beadandó, s hogy beadatott, a pertárból a beadvány felzetének előmutatásával igazolandó s a percsomóban megjegyzendő.

A kellő időben beadott igazolási kérelem tárgyalására a bíróság legfeljebb 15 napi hatánapot tűz ki, s arra mind két felet megidéz. A hatánapon külön jegyzőkönyv vétetik fel, melybe a felek az igazolási kérelemre vonatkozó szavaltásaikat 24 óra alatt beiktatni tartoznak.

244. §. A bíróság a jegyzőkönyvet 3 nap alatt intéztetve el, s ha az igazolási kérelemnek helyt ad, a magát igazoló fél perirátainak beadása és átvétele végett rövid megjelenési hatánapot tűzön ki, s erről a pertárnokot és a feleket értesítse.

245. §. A per folyama alatt minden fél csak egyszersimlét igazolási kérelemmel. Ugyanazon fél által ismételve előterjesztett igazolási kérelem hivataltól visszautasítottatik.

246. §. Itélethozatal után a végrehajtásig, de csupán egy ízben és csak akkor van helye igazolásnak, ha a jogérvényes ítéletben foglalt eskü letételére kitűzött hatánap elmulasztottatik.

Más esetekben beadott igazolási kérvények hivatalból visszautasítottatik.

247. §. Az előbbi §. esetében a hatánap elmulasztása miatt igazolási kérvény 15 nap alatt azon időponttól számítva, — a melyben az elmulasztott jogselekvény teljesítendő lett volna, — az elsőbírósnál benyújtandó.

248. §. Az elkésve benyújtott igazolási kérelem hivatalból visszautasítottatik.

Igazolási kérelem beadása a törvény által megadott biztosítási intézkedéseket nem gátolhatja.

249. §. Az igazolási kérvény tárgyalására és elintéztésére ez esetben is a 243. és 244. §§. szabályai tartandók meg; s ha a bíróság a kérelmet alaposnak találja, az elmulasztott helyett végzésileg más hatánapot tűz ki.

Az igazolási kérelem megtagadása ellen semmiségi panasznak van helye. A megengedés esetében nincs helye perorvoslatnak.

V. Fejezet.
Perújítás.

250. §. A perújítás általában helye van:

a) ha az elmarasztalás a megjelenési illetőleg perfelvételi határidő véten elmulasztásának indokából keletkezett, — a megjelenést gátló akadály megszüntetl fogva 15 nap alatt;

b) ha vagy az alperben hozott sérelmes ítéletre az ügyvéd hibája nyújtott alkalmat, vagy az elsőbíró, avagy másodbírósg ítélet ellen a felebbezésre fontos akadályoknál fogva a törvényes határidő alatt be nem adatott, — a beadási határidő utolsó napjától számítandó fél év alatt;

c) ha a (perveztes fél új bizonyítékokat talált, a mennyiben kimutathatja, hogy azok az alperben nem használtattak s lényegileg a per tárgyra vonatkoznak, — azon idő alatt, míg a per tárgya a polg. törvények szerint el nem évült.

251. §. Ellenben nincs helye perújításnak:

a) az esküvel eldöntött peres ügyekben, — kivéve ha az eskü a 255. §. szerint megelőző bizonyítékot folytán hamisnak bizonyult;

b) bírói egyezség által befejezett perekben;

c) ha valamelyik fél a perújítás jogáról okmány-szerűleg világosan lemondott.

252. §. A perújítási kérelmet az alperbeli kérelemmel nem terjedhet.

Az újított per mindenképpen az eljárás közönséges szabályai szerint a főügygyel együtt s azon módon tárgyalatik, a mint ez a lefolyt alperben történt. A perújítás megengedésének vagy megtagadásának kérdése külön határozat nélkül hasonlóan a főügygyel együtt döntendő.

253. §. A perújítás a kielégítési végrehajtást nem akadályozza.

254. §. Kétszeri perújításnak semmi esetben helye nincs.

255. §. Ki azt véli, hogy ellenfelet vagy másokat hamis esküvel vádolhat, s ennél fogva a keletkezett ítéletet érvénytelenítheti; vagy, ki igazságos igényeitől avagy kifogásaitól ellenfeleinek, vagy egy harmadiknak a büntető törvényekben tilalmazott cselekvénye által ejtetett el: bizonyítékait előleges bírói eljárásban érvényesítse, s akkor kérje a perújítást a polgári bíróságnál, ha állításai a vizsgálat által behozonyulnak.

A perújításra ez esetben is az elévülési idő áll nyitva, a mi a 249. §. c) alatt az új bizonyítékok esetére rendeltetik.

Hetedik czim.
A biztosítási intézkedésekről.

I. Fejezet.
Zárlat.

256. §. A fennálló törvényekben előforduló zárlat (sequestum) esetei, melyekben a szabályszerű eljárás megtartandó, jelen intézkedések által nem érintetnek.

257. §. Zárlatnak az előbbi §. esetein kívül akkor van helye, ha valamely tulajdoni, használati vagy birtokjog vitásá vált, és a felmutatott bizonyítékokból alaposan vélemezhető, hogy a panaszalottak tetteleg birtoka nem jogos alapon nyugszik, ellenben a kérelmezőnek ahhoz jogos igénye van; ha egyszersmind kimutattatik, hogy zárlat alkalmazása nélkül a tárgy értéke veszélyeztetnék, avagy a kérelmező jogai egészben vagy részben meghusztathatnának.

258. §. Folyamodó a zárlat iránti kérelmet a per folyama alatt ennek bíróságánál a per megindítása előtt a zárlat tárgyra nézve illetékes bíróságnál írásban terjesztse elő.

A zárlat az ellenfél kihallgatása nélkül is elrendelendő. A megtagadó végzés ellen felfolyamodással lehet élni.

259. §. Ha a per még folyamában nem volna, úgy az a zárlati végzés kézbesítésétől számítandó 30 nap alatt megindítandó, ellenkező esetben az ellenfél egy-szerű kérelmére a zárlat megszüntetésének helye van.

260. §. Minden zárlat alkalmazásánál rendszerint zárlat rendeltetik. Ezt a kérvényező ajánlatára, ha az ajánlott a bíróság ítélete szerint is bizalmat érdemel, a zárt fogantatosító bíróság nevez ki; ha azonban a bíróság az ajánlott alkalmasnak nem találja, más megbízható egyént nevez.

261. §. Minden zárlati jogselekvényről jegyzőkönyv vé-

telik fel, melyben a lezárt tárgyak körülményesen leirandók, s szabályszerűleg megállapítandó becser-té-kök egyenként kiteendő. Az ékkép összeírt tárgyakat a zárt fogantatosító bíróságnál azonnal zárlat alá vetteknek nyilvánítja, s a mennyiben folyamodó kívánja, a zárt-tárnak átadja, mi a zárlati jegyzőkönyvben meg-jegyzendő.

Panaszolt a kérvény egyik példányán a zárlat fogantatosítása alkalmával kézbesítendő oly végzéssel értesítettik, hogy neki joga van 8 nap alatt a zár elrendelése, a zárgondnok személye s a netán szükséges biztosíték iránti észrevételeit azon bíróságnál, mely a zárt elrendelte, benyújtani.

Oly helyeken, hol telekkönyvek léteznek, a zárlat minden telekkönyvi zárlatra nézve az azt elren-delő végzés telekkönyvi feljegyzése által történik.

263. §. Ha a panaszolt akár a zárlat elrendelése által a 257. §. feltételeinek hiányából magát terhelve érzi, akár a kirendelt zártartó személyében meg nem nyug-szik, az ellen a zárlati végzés kézbesítésétől számi-tandó 8 nap alatt kifogásokat adhat be.

A kifogások az eljáró bíróság minőségéhez ké-pest sommás uton, vagy külön jegyzőkönyvben tár-gyaltatnak. A tárgyalás azon kérdése is, vajjon az ellenfél a zárlat folytán bekövetkező kárra nézve biztosítékot nyújtson-e, valamint a netán szükséges biztosíték mennyiségére és minőségére is kiterjed. Min-d-ezek iránt a bíróság végzésileg határoz, mi ellen szin-tén felfolyamodásnak van helye. A zárlat fogantatosi-tását azonban sem a kifogások, sem a felfolyamodás nem hátráltatják.

264. §. A zárlatból felmerült költségeket, legyenek azok akár magának a jogi intézkedésnek kifolyásai, akár a zárlat alá vett tárgy tartására szükségesek, azon fél tartozik előlegezni, ki a zárlatot kieszközölte. A szükséges költségek összegét a bíróság állapítja meg.

265. §. Ha a zárlat jogérvényes végzés által érvényte-lennek nyilvánították, a 263. §-ban szabályozott el-járás szerint rövid tárgyalás rendelőndő oly czélból, hogy a netán letéteményezett vagy kimutatott bizto-síték iránt intézkedés történjék, s egyuttal a panasz-lott a zárlat által netán szenvedett kárait felszámít-hassa és igazolhassa.

266. §. A zárlatot szenvedő félnek a zárlat által oko-zott kárai és költségei iránti kereseti joga fennmarad az esetben, ha a zárlat jogérvényes végzés által szük-ségtelennek nyilvánítottatik.

267. §. A zárlatnak korább szerzett jogokra befolyása nincsen.

Később szerzett jogokra nézve egy harmadik személy irányában feltételek jogot állapít meg, mely a per eldöntése által igazolandó.

A 262. §. szerint teljesített zárlat azon időponttól fogva bír-joghatállyal, midőn az a telekjegyzőkönyvben feljegyztetett.

II. Fejezet.
Biztosítás.

268. §. Biztosításnak úgy a per megindítása előtt, mint a per folyama alatt helye adatik, ha a követelés vá-lódisága teljes hitel érdemlő okirat által van támo-gatva, a mennyiben a követelés különben is biztosítva nincsen és egyszersmind sürgős veszély igazoltatik.

Itélethozatal után helye van a biztosításnak, ha a feltétlenül marasztaló ítélet törvényes idő alatt fel-jebbetztetett, a mennyiben a követelés egyébként kellőleg fedezve nincsen.

Bérleti és haszonbérleti követelések biztosítása végett a veszély igazolása nem szükséges.

269. §. A biztosítás kieszközlése s a további eljárás tekintetében ugyanazon szabályok tartandók meg, melyek fentebb a zárlatra nézve rendeltettek.

A biztosítás joghatálya és fogantatosítása azon-ban a végrehajtás szabályai szerint történik.

270. §. A biztosítási végrehajtás csak foglalásból áll. Árverésnek egyedül akkor van helye, ha a lefoglalt ingóság kár és megromlás veszélye nélkül egytálá-ban el nem tartható. E fölött a végrehajtó bíróság felek és szükség esetében szakértők meghallgatása után azonnal határoz, és az árverésen bejött pénz további intézkedésig bírói letétbe helyezi.

Nyolcadik czim.
A végrehajtásról.

I. Fejezet.
Általános határozatok.

271. §. Végrehajtásnak van helye:

a) ha az elsőbírósg ítélet ellen felebbezés vagy semmiségi panasz a törvényes határidő alatt nem használtatik;

b) ha a másodbírósg az elsőbírósg ítéletét helybenhagyta, vagy az eltérő ítéletek fölött a har-madbírósg marasztalólag határozott;

c) az elmarasztalt ítélet azon pontjaira nézve, melyek ellen a törvényes határidő alatt felebbezés nem történt;

d) oly elmarasztalt pertársak ellen, kik felebbezéssel nem éltek, a mennyiben a 221. §. kivételé-al nem esnek;

e) eskütől feltételezett ítélet alapján, ha az eskü kellő időben letéttetett;

f) a per folyamában létrejött egyezség, és

g) választott bírósági ítélet, vagy egyezség alapján.

(Folytatás következik)